

|| 35686

letnik CII - leto 2000

12

SLOVENSKI ČEBELAR

LETO 1873 - PRIČETEK PERIODIČNEGA ČEBELARSKEGA TISKA NA SLOVENSKEM

054-0350-4997

<i>Janez Mihelič</i> : Kljub ohladitvam dobri obeti za Čebelarški center	333	<i>Janez Mihelič</i> : Construction Works at the Beekeepers Centre of Slovenia Are Continuing in Spite of Approaching Winter	
ČEBELARJEVA MESEČNA OPRAVILA		THIS MONTH'S WORK FOR BEEKEEPERS	
<i>Ivan Bračko</i> : Čebelarjeva opravila v AŽ in velikem Kirarjevem »B« panju v decembru	334	<i>Ivan Bračko</i> : Beekeepers Jobs on AŽ and Large Kirer's »B« Hives in December	
<i>Janez Poklukar</i> : Čebelarjeva opravila v nakladnem panju v decembru	335	<i>Janez Poklukar</i> : Beekeepers Jobs in Multiple - Story Hive in December	
<i>Mira Jenko - Rogelj</i> : Veterinarski nasveti v decembru	336	<i>Mira Jenko - Rogelj</i> : Veterinary Advice for December	
BOLEZNI ČEBEL		BEE DISEASES	
<i>Franc Šivic</i> : Čebelarška znanost v Italiji	337	<i>Franc Šivic</i> : Apiology in Italy	
<i>Catherine Bernard</i> : Pesticid, imenovan gaucho, uradno priznan morilec čebel	339	<i>Catherine Bernard</i> : The Pesticide, Called Gaucho, Officially Acknowledged as a Bee Killer	
<i>Jurij Senegačnik</i> : Tokrat pa o antibiotikih ... v čebelarstvu	341	<i>Jurij Senegačnik</i> : And This Time About Antibiotics ... in Beekeeping	
ČEBELARSKI KONGRES		BEEKEEPERS CONGRESSES	
<i>Janez Mihelič</i> : Slovenski čebelarji smo se udeležili kongresa francoskih čebelarjev v kraju Mende	343	<i>Janez Mihelič</i> : Slovenian Beekeepers Attended a French Beekeepers' Congress Held in Mende	
<i>Janez Poklukar</i> : Evropska konferenca z naslovom »Molekularni mehanizmi odpornosti čebel pri čebeljih boleznih« – I. del	358	<i>Janez Poklukar</i> : European Conference bearing the Title »Molecular Mechanisms of Bee Resistance in Bee Diseases« – Part I	
IZKUŠNJE NAŠIH ČEBELARJEV		OUR BEEKEEPERS' EXPERIENCES	
<i>Marjan Debelak</i> : Na sledi novemu protirojnemu ukrepu	346	<i>Marjan Debelak</i> : On the Track of a New Antiswarming Measure – Introduction and the Course of the Experiment	
MEDOVITE RASTLINE		NECTAR PLANTS	
<i>Janez Mihelič</i> : Ali bo medovita rastlina boreč (<i>Borago officinalis</i>) lahko vplivala na uspešnost slovenskega čebelarstva?	348	<i>Janez Mihelič</i> : May It Happen That the Nectar Plant Borage (<i>Borago Officinalis</i>) Will Be a Good Influence on the Efficiency of Slovenian Beekeeping?	
IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA		FROM SOCIETY LIFE	
<i>Stane Plut</i> : Uspešno ocenjevanje medu v Semiču	350	<i>Stane Plut</i> : Successful Assessment of Honey in Semič	
<i>Stane Držaj</i> : Srečanje ČD Apis iz Velenja in ČD Karavanke iz Begunj	351	<i>Stane Držaj</i> : Meeting of the Beekeeping Society Apis from Velenje with the Beekeeping Society Karavanke from Begunje	
<i>Ivan Šuštar</i> : Uspešen strokovni obisk primorskih čebelarjev v Borovljah na avstrijskem Koroškem	353	<i>Ivan Šuštar</i> : A Successful Professional Visit of the Beekeepers from the Seaside Region in Borovlje in Austrian Carinthia	
PRODAJA ČEBELJIH IZDELKOV		SALES OF HIVE PRODUCTS	
Evropske izkušnje pri prodaji medu na domu in nova blagovna znamka slovenskega medu	353	European Experiences with Sales of Honey from Home and the New Trademark of Slovenian Honey	
V SPOMIN	356	IN MEMORIAM	
OBVESTILA	363	NEWS	

Del udeležencev delovne akcije, članov ČD Kamnik z g. I. Bračkotom in M. Skokom.

KLJUB OHLADITVAM DOBRI OBETI ZA ČEBELARSKI CENTER

Nova spodbuda za zgraditev Čebelarškega centra Slovenije je tudi sklenitev pogodbe o sofinanciranju centra med ČZS in Ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

Najbolj spodbudna novica za slovenske čebelarje in ČZS v zvezi s Čebelarskim centrom Slovenije je prispela v začetku novembra, ko so nas z Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano obvestili, da so sklenili s Čebelarsko zvezo Slovenije podpisati pogodbo o sofinanciranju graditve Čebelarškega centra Slovenije.

Gradbeni odbor, predvsem pa predsednik gradbenega odbora g. Vlado Pušnik, sta si zelo prizadevala za čimprejšnji podpis pogodbe, tako da je bila ta podpisana že čez nekaj dni. Ministrstvo bo sofinanciralo dela v višini 20.300.000,00 SIT, opravljena v

letu 2000, predvsem groba gradbena dela v okolici objekta in v objektu samem, okna in vrata ter nekatera inštalacijska dela, napeljava elektrike, voda, ogrevanja in prezračevalnih naprav.

ČZS se Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, predvsem pa ministru g. Cirilu Smrkolju, ki se je zelo zavzel za podpis pogodbe, zahvaljuje za pomoč. Ta je namreč zelo pomembna, saj bi v nasprotnem kljub pomoči čebelarjev in čebelarskih društev, ki smo jo že prejeli in jo pričakujemo tudi v prihodnje, sami zelo težko nadaljevali izgradnjo tega objekta.

PROSTOVOLJNE PRISPEVKE za Čebelarski center Slovenije

Iahko **posamezniki** nakažete ČZS s splošno položnico. V rubriko »Vplačal je« napišite ime, priimek in naslov; v rubriko »Prejemnik« ČZS, Ljubljana; v okence »Številka računa« 50100-678-48636; in v okencu »Sklic na št.« obvezno vpišite 1225.

Le tako izpolnjena položnica nam bo omogočila natančno evidenco o zbranih sredstvih in darovalcih za objavo v Slovenskem čebelarju.

Hvala Vam za pomoč pri graditvi centra Slovenskih čebelarjev.

ČZS

Gradbeni odbor načrtuje za konec novembra še eno delovno akcijo. V naslednji številki Slovenskega čebelarja bomo objavili seznam delovnih akcij, na katere bomo v prvi polovici prihodnjega leta povabili čebelarstva. Objavili bomo tudi potrebe po materialu, ki ga bomo potrebovali za normalen potek del.

Delovne akcije, ki je bila 27. in 28. oktobra letos, so se udeležili člani ČD Moravče in ČD Kamnik ter nekateri člani gradbenega odbora.

Zahvaljujemo se vsem udeležencem akcije in vsem, ki so prispevali finančna sredstva za Čebelarji center Slovenije.

*Za gradbeni odbor
Janez Mihelič*

ZA ČEBELARSKI CENTER SLOVENIJE SO PRISPEVALI:

V delovni akciji, 27. 10. 2000, po 3 delovne ure: ČD Moravče – Brane Peterka, Janko Korošec in Tone Ravnikar; ČD Lovrenc na Pohorju – Branko Nemeč; **v delovni akciji, 28. 10, po 5 ur:** ČD Kamnik – Jurij Rešiči, Miro Sanabor, Andrej Koželj, Janez Tičar, Ivan Galin in Gregor Mlakar; ČD Lukovica – Albin Zajc in Niko Urbanija. **Ostali prispevki:** Janez Mihelič 5.250 SIT in 6 intelektualnih ur, Vlado Pušnik 56.640 SIT, 5 intelektualnih in 12 delovnih ur, Jolanda Pušnik 9 delovnih ur, Jožef Švagelj 11.410 SIT, Avgust Gril 9.120 SIT, Matej Blejec 2.670 SIT in 3 intelektualne ure, Marjan Skok 4 intelektualne in 8 delovnih ur, Albin Zajc 6 intelektualnih in 1 delovno uro, Milan Runtas 6 intelektualnih in 3 delovne ure, Marjan Debelak 1.840 SIT in 2 intelektualni uri, Ivan Bračko 9 delovnih ur, Branko Nemeč 3 delovne ure. **Denar pa so na naš račun nakazali:** Franc Mohar 2.000 SIT, neznana darovalka iz Mengša 5.000 SIT ter ČD Semič 10.000 SIT.

ČEBELARJEVA OPRAVILA V AŽ IN VELIKEM KIRARJEVEM »B« PANJU V DECEMBRU

Ivan Bračko

Do sredine decembra je po navadi še tako toplo kot v prvi polovici marca; srednja dnevna temperatura je okrog 2 do 3 °C. V zadnji tretjini decembra pa je v celinski Sloveniji že pravo zimsko vreme s srednjo dnevno temperaturo okoli ničle. Konec decembra je tudi dan najkrajši, saj je dolg le približno devet ur.

Čebelje družine so decembra navadno stisnjene v zimsko gručo, v panjih pa ni zalege. Če nastane odjuga, se temperature dvignejo tudi na več kot 13 °C. Tedaj se čebele spreletijo in otrebijo nakopičenih neprebavljivih ostankov hrane. Mesec december pa je tudi najprimernejši čas za zimsko zatiranje varoe, saj v družinah ni zalege. Zatiranje vedno izvajamo po napotkih veterinarja!

Ob vrhuncu poletnega razvoja čebeljih družin je v panjih približno 60.000 čebel, zaradi razlik pri zaleganju matic pa je to število lahko tudi za 20 ali celo več odstotkov manjše ali večje. Tako imamo lahko družino z 48.000 čebelami, pa tudi z 72.000 čebelami v enomatični družini, seveda, če imajo v panju dovolj prostora. Največ pridelka dajo zelo živalne oziroma najmočnejše čebelje družine, kot je to razvidno iz grafikona dr. Avetisjana (glej SČ št. 6/2000 stran 168). Prav tako je velečebelar Kirar svoj veliki »B« panj, ki je nastal pred pol stoletja, izdelal zato, da bo v njem lahko v polni meri izrabil nabiralno moč nadpovprečno močnih čebeljih družin. Te družine je lahko še okrepil z rezervnimi družinami, če je bilo to potrebno ali je to zahtevala čebelja paša. Cilj mojega pisanja Čebelarjevih opravil letos je bil slovenskim čebelarjem pokazati, da je uspešno

čebelarstvo možno le z močnimi čebeljimi družinami. To dosegam tudi sam v svoji čebelarški praksi, saj čebelarim v treh panjskih sistemih, in to v standardnem AŽ panjskem sistemu, v velikem Kirarjevem »B« panju in v standardnih LR panjih v normalnih nakladah.

Tudi v čebelarški sezoni 2000 so mi največ medu prinesle čebelje družine v večjih panjih, to je v Kirarjevih »B« in LR panjih, ki so imeli letos kar pet naklad.

Pozimi se za čebelarje začenja čas izobraževanja. Tudi mariborski čebelarji bomo letos zelo dejavni, saj v Čebelarški zvezi Maribor pripravljamo kar tri seminarje: seminar za odbiro in vzrejo matic, ki ga bo vodil dr. Janez Poklukar s Kmetijskega inštituta Slovenije, seminar o pridelavi matičnega mlečka ter seminar o pripravi alkoholnih pijač iz medu, predvsem

različnih vrst medic. Tečajniki pa bodo vzporedno poslušali tudi predavanja iz osnov vinarstva in kletarstva. Naši letošnji izobraževalni načrti so zelo ambiciozni in upamo, da jih bomo izvedli podobno, kot smo jih zadnja leta.

Ker s tem prispevkom končujem pisanje Čebelarjevih opravil za to leto, se ob tej priložnosti zahvaljujem uredniku in uredniškemu odboru za nemoteno in dobro sodelovanje. Zahvaljujem se tudi Čebelarškemu izobraževalnemu in debatnemu klubu v Mariboru, katerega član in sodelavec sem tudi sam, za možnost objave diagramov iz klubske učne mape v mojih člankih.

Vsem čebelarkam in čebelarjem želim srečno in medeno leto 2001 ter zdrave in močne čebelje družine.

ČEBELARJEVA OPRAVILA V NAKLADNEM PANJU V DECEMBRU

dr. Janez Poklukar

elektronski naslov: janez.poklukar@kis-H2.si

Decembra je za čebelarje po navadi »mrtva« sezona. Čebele mirujejo v zimski gruči, občasno jih lahko vznemiri zunanji ropot ali pa še kaj hujšega. Pri nakladnih panjih moramo biti posebej previdni ob močnem vetru. Ta nam odkrije strehe ali pa celo prevrne kakšen panj. Če to pravočasno opazimo, lahko s hitrim posegom

rešimo čebele. Veliko bolj pa smo nemočni, če so čebele lačne. To je za čebele v tem obdobju po večini usodno. Zasilno krmljenje tako rekoč ne pride v poštev, ob čebeljo gručo pa v takih primerih vstavimo medeni sat.

Varoa se je letos v Sloveniji po večini umirila. Kot je videti, se počasi ustvarja ravnovesje med čebelo kot gostiteljem in varoo kot zajedavcem. Ob toplejših decembrskih dnevih je morda kljub vsemu še čas za dodajanje zdravila proti varozu. Marsikje v Sloveniji je december tudi edini čas, ko čebele nimajo zalege. Izbira sredstev je zato večja, večina je tudi učinkovitih. O njihovi uporabi se posvetujemo z veterinarjem.

V navodilih za oktober sem pisal o uporabi oksalne kisline. Opisal sem tudi »italijanski« recept za pravo raztopino. V skladu z najnovejšimi spoznanji je v članku omenjena koncentracija kisline primerne le za toplejša primorska območja Slovenije. V kontinentalnem delu Slovenije je priporočljivo uporabiti milejše raztopine, to je 35 g oksalnega dihidrata, raztopljenega v razmerju 1 : 1 v enem litru sladkorne raztopine. Na vsako zasedeno ulico pokapamo 5 ml te raztopine. Ne pozabimo na panj-

ske vložke oz. kontrolne podnice. Brez njih bomo le s težavo ugotovili, koliko varoj je še v panjih.

Po končani sezoni si uredimo vse panjske zapiske. Izmed svojih družin najprej določimo tiste, ki so bile preveč hude, in tiste s prevelikim številom »rumenih« čebel. Izmed preostalih odberimo tisto polovico družin, v katerih je bilo jeseni najmanj varoj. Izbira nam je tako že občutno skrčila število družin, med preostalimi pa ugotovimo najboljše medarje. Ti bodo prihodnje leto plemenske družine.

Upam, da sem z mesečnimi navodili uspešno »prekrižaril« celo leto. Prizadeval sem si, da bi bila priporočila koristna za vse čebelarje, ne samo za začetnike ali čebelarje v nakladnih panjih. Skoraj vsi priporočeni postopki so izvedljivi tudi v AŽ panjih. Upam, da bo tudi v prihodnjih letih kdo z zanimanjem prebral letošnja navodila.

Vsako leto smo bogatejši za nova spoznanja. Kot kaže, bomo čebelarji že kmalu začeli uspešneje krotiti varoo s tehnološkimi ukrepi, tako da se bo čas nekaterih preventivnih ukrepov z visokega poletja premaknil na zgodnejši čas maja in junija in da bomo med aktivno čebelarstvo sezono v panjih zvečine prenehali uporabljati kakršne koli strupe. Verjetno bomo morali pošteno premisliti, kako in kdaj je smotno razširiti čebeljo zalego. O vseh novostih vas bom seveda še naprej kolikor mogoče sproti obveščal.

Vsem skupaj želim medeno, uspešno in zdravo leto 2001. Pa ves med prodajte po primerni ceni! Zavedajte se, da s prodajo pristnega domačega medu varujete okolje. To povejte tudi kupcem. Ne bo odveč slogan »UŽIVAM DOMAČI MED – VARUJEM SVOJE OKOLJE«. Pa srečno!

V 812 vzorcih zimskih čebel, ki so bili odvzeti do 31. marca 2000, povzročitelj **pršičavosti** čebel *Acarapis woodi* ni bil ugotovljen. Metode zatiranja varoe, kot so dimljenje in zamegljevanje z akaricidi ter izhlapevanje mravljinčne kisline in timola, uničujejo tudi pršice v čebeljih zračnicah. Ob uporabi ustreznih načinov zmanjševanja stopnje napadenosti čebel z varoo v vseh čebelarstvih in zaradi sistematičnega vzorčenja zimskih čebel lahko pričakujemo, da v Sloveniji te bolezni tudi v prihodnje ne bo.

Veliko število pozitivnih vzorcev (75 odstotkov) s povzročiteljem **nosemavosti čebel**, tj. z *Nosema apis*, kaže razmeroma zelo prizadeto vitalnost, predvsem že izrabljenih zimskih čebel. Pozitivni vzorci so pogostejši v prevoznih čebelarstvih in čebelarstvih obalno-primorskega območja. Kljub odlični beri škrlatovega medu so predvsem prevozna čebelarstva, ki prezimujejo na območju celinskega podnebja, spomladi precej osirotela. Kakšno škodo nam čez zimo lahko naredi medeči škrlat, ki se širi v notranjost Slovenije?

Za preprečitev nose mavosti je treba bolj skrbeti:

- pri izbiri stojišča (sonce, vročina, mikroklima);
- za pašne razmere, zlasti za oskrbo s cvetnim prahom;
- za zadostne zaloge hrane v družinah;
- izogniti se je treba preveč dolgotrajnemu čakalju na zimski čistilni izlet;
- z redno menjavo satja je treba skrbeti za higieno satja;
- treba je redno menjavati matice;
- preprečevati je treba pozno jesensko zaleganje matic;
- pravočasno je treba iztočiti manje medove in škrlatov med.

Največkrat povzročajo »nosemavo leto« neugodne pozno poletne razmere v prejšnji sezoni. Še zlasti nevarna so dolgotrajna mrzla deževna obdobja, zaradi česar so čebele prisiljene čakati na iztrebljanje. Pri tem je prizadeta tudi preobrazba poletnih čebel v zimске.

Vsako pomlad se pojavlja vprašanje, **kam z zimsko zalogo hrane propadlih družin.**

Če je bilo s pregledom ugotovljeno, da v tej zalogi ni spor povzročitelja hude gnilobe, jo 10 minut segrevamo na 60 °C, potem pa pokrmimo čebelam.

Vse satje v shrambi razkužimo s hlapi očetne kisline (za pet do sedem dni damo satje v tesno zaprt prostor, v katerem pustimo izhlapevati 2 ml 80 % očetne kisline na liter zraka).

Vzorci zimskih čebel čebelarji po navadi najraje oddajajo ob občnih zborih. Glede na dolgotrajno zimsko obdobje priporočam, da **vzorci čebel** pobirajo po čistilnih izletih februarja in marca, saj bo slika okuženosti z nose mavostjo tedaj bolj verodostojna.

Vzorec s stojišča do 30 panjev naj vsebuje vsaj 100 čebeljih mrtvic s panjske brade. Če želite ugotoviti stanje v posameznih družinah, morate iz vsake družine posebej nabrati 25 do 30 čebel in jih ustrezno označiti.

Čebelarji, ki laboratorijske izvide na pršičavost in nose mavost potrebujejo za prevoz ali prodajo čebel, morajo vzorce oddati do 31. marca 2001.

Huda gniloba čebelje zalege je bila letos ugotovljena v 119 čebelarstvih in v njih je bilo uničenih 472 bolnih čebeljih družin. V kužnem krogu so bili opravljeni klinični pregledi več kot 9000 čebeljih družin.

Zadnjih šest let ugotovljamo, da se število primerov te bolezni kljub številnim predavanjem, ki potekajo po društvih, ne zmanjšuje. Kužnost povzročitelja je velika zaradi njegove velike odpornosti na zunanje vplive ter navzočnosti v vosku, medu in čebelarški opremi. Zadnja leta so vir okužbe pogosto tudi številna propadla čebelarstva. Posebej nevarne za prenos bolezni so čebelje družine – klicenosci, ki zaradi ugodnih življenjskih razmer in večje čistilne sposobnosti ne zbolijo, povzročajo pa kopičenje koncentracije spor povzročitelja bolezni v medu in satju. Zato bi bila priporočljiva zakonska ureditev pregleda medu glede navzočnosti tega povzročitelja. Sicer pa veterinarska služba v okviru programa izvajanja preventivnih ukrepov takšen nadzor že izvaja. V sistematičen nadzor nad hudo gnilobo so v Sloveniji vključena vsa popisana čebelarstva (organizirana in neorganizirana). Približno 13 do 15 odstotkov čebelarstev pa še vedno ni v nikakršni evidenci.

Čebelarji, ki nameravajo spomladi krmiti čebele z medom, naj najprej poskrbijo za laboratorijsko ana-

lizo na povzročitelja hude gnilobe. Zato naj pokličejo območnega specialista za zdravstveno varstvo čebel. Če bodo vremenske razmere dopuščale, priporočam čebelarjem, da uporabijo metode in sredstva za **zatiranje varoe**, ki so opisana v 11. številki Slo-

venskega čebelarja. Vsaj od druge polovice decembra naprej omogočimo čebelam mirno prezimovanje.

Prihodnjo pomlad vam želim vitalne čebelje družine, ki bodo ob vaši pomoči pravočasno pripravljene na nabiranje darov narave!

Bolezni čebel

ČEBELARSKA ZNANOST V ITALIJI

Franc Šivic

Kot član posebne nadzorne komisije, ki jo je pred tremi leti ustanovilo italijansko ministrstvo za kmetijstvo, sem imel letos kar dvakrat priložnost seznaniti se z najnovejšimi dosežki italijanskih raziskovalcev na področju čebelarstva.

Sredi junija smo se člani komisije prvič srečali s približno sedemdesetimi raziskovalci iz vse države na tridnevnem posvetovanju na Sardiniji. Srečanje je vzorno pripravilo osebje univerze iz Sassarija. Ta nova znanstva, zlasti s številno ekipo strokovnjakov iz Pise, so mi pozneje zelo koristila. Konec avgusta sem namreč vse te ljudi znova srečal na svetovnem kongresu entomologov v južni Braziliji in prav oni so mi omogočili navezavo stikov z vodstvom znanega čebelarskega inštituta v San Paulu, o čemer sem že pisal v našem glasilu.

Tridnevno druženje na Sardiniji, kjer segajo korenine čebelarjenja še v obdobje rimske kulture, mi bo ostalo v čudovitem spominu, saj sem skupaj z italijanskimi kolegi spoznaval tudi naravne, kulturne in ne nazadnje celo kulinarčne posebnosti tega velikega otoka. Seveda sem izrabil izjemno priložnost in udeležencem posvetovanja izčrpno predstavil potek priprav na kongres Apimondie 2003 v Ljubljani, hkrati pa sem jih povabil, naj na tej veliki čebelarski prireditvi v Ljubljani svetovni javnosti prikažejo svoje raziskovalne dosežke. Moje povabilo so z navdušenjem sprejeli, predvsem ko so izve-

deli, da bo v okviru kongresa poseben simpozij namenjen italijanskemu čebelarstvu in da bodo svoje referate lahko prebrali v italijanščini.

Druge delovno srečanje naše komisije je bilo konec septembra na čebelarskem inštitutu v Bologni. Tam smo morali v dveh dneh pregledati več sto strani poročil o raziskavah vseh tistih italijanskih znanstvenikov, s katerimi smo se nekaj mesecev prej seznanili in potem prijateljevali na Sardiniji. Vsako poročilo smo morali oceniti po posebnem sistemu točkovanja, našo oceno pa je ministrstvo za kmetijstvo uporabilo kot podlago za določitev sredstev posameznim raziskovalnim institucijam.

Če bi hotel povzeti vse raziskave, bi moral tale članek napisati v več nadaljevanjih, zato se bom omejil le na tiste, ki se nanašajo na varozo.

Italijanski znanstveniki že tretje leto preizkušajo različne naravne akaricide, predvsem oksalno kislino, ti-

Večina večjih čebelarjev prodaja med v svojih prodajalnah, ki so lepo in domiselno urejene. Foto: Šivic

V Italiji čebelarijo z Dadant-Blattovimi panji, ki imajo velika plodišča in polovična medišča. Foto: Šivic

mól in mravljinčno kislino. Rezultati na jugu države se še vedno razlikujejo od tistih na severu, čeprav je metodologija izvajanja poskusov točno določena in enaka za vse raziskovalce. Vse kaže, da ima pri alternativnih sredstvih odločujočo vlogo prav podnebje in da bodo rezultati zdravljenj s kislinami in z eteričnimi olji tudi v prihodnje v različnih krajih različni.

Naj za začetek na kratko opišem poskus, ki ga je opravila ekipa univerze Reggio Calabria.

Skupino petnajstih panjev DB so razdelili na tri podskupine s petimi čebeljimi družinami, ki so bile brez zalege.

Prvo podskupino so zdravili z oksalno kislino v tradicionalni raztopini, to je 100 g dehidrirane kisline, 1000 g sladkorja in 1000 g destilirane vode. V vsako od desetih zasedenih ulic so nakapali 3 g raztopine, skupaj torej 30 g.

Drugi pet družin so zdravili z nižjo koncentracijo oksalne kisline. Tako so na 1000 g sladkorja in 1000 g destilirane vode uporabili samo 70 g dehidrirane kisline. V vsako ulico so nakapali po 5 g raztopine, skupaj torej 50 g.

Tretja podskupina je bila testna in so jo pokapali s sladkorno raztopino v razmerju 1 : 1 in brez dodatka oksalne kisline. V vsako ulico so nakapali po 5 g, skupaj 50 g.

Po končanem poskusu so v vseh družinah dvakrat uporabili perizin in dobili naslednje rezultate:

Pri prvi podskupini je odpadlo 67 odstotkov varoj, v drugi 75 odstotkov in v tretji (v raztopini, ki so jo dobile čebete te skupine, sploh ni bilo oksalne kisline) 41 odstotkov.

Univerza v Vidmu je naredila preizkus z mravljinčno

kislino v gelu. Preizkus so izvajali pozno spomladi pri čebeljih družinah z zalego. V skupini desetih družin A je vsaka družina dobila 350 g gela, v skupini desetih družin B pa 200 g. V obeh primerih so gel iz 65-odstotne mravljinčne kisline nad čebeljim gnezdom pustili 28 dni. Ves čas so preverjali smrtnost čebel, občasno pa so merili tudi obseg zalege.

Rezultati so bili naslednji: v skupini A je padlo povprečno 66 odstotkov varoj, v skupini B pa 48 odstotkov. Raziskovalci domnevajo, da bi bili rezultati zadovoljivi, če bi bil odmerek gela najmanj 400 g na družino.

Kljub dolgotrajnemu zdravljenju čebelje družine niso oslabele, kar se je praviloma dogajalo, če so jih zdravili v brezpašnem obdobju, na primer pozno poleti. Domnevajo, da stalen vnos nektarja v panj preprečuje zvišanje kislosti medu zaradi navzočnosti mravljinčne kisline. Laboratorijske analize namreč kažejo, da postane med za čebele strupen, če je koncentracija te kisline več kot 3000 ppm.

Raziskovalce na čebelarstvem inštitutu v Bologni je zanimalo, kakšne akaricidne lastnosti imajo poleg oksalne kisline še solna, dikloroacetna, fosforna, maleinska, dušikova, žveplena in trikloroacetna kislina. Maleinsko in dikloroacetno kislino so takoj odstranili iz nadaljnjih poskusov, ker sta pri čebelah povzročili pravi pomor. Pri dušikovi, solni in trikloroacetni kislini so bili rezultati slabi, saj je odpadlo manj kot 4 odstotke varoj, pri žvepleni jih je odpadlo skoraj 10 odstotkov, pri fosforni 25 odstotkov in pri oksalni 96 odstotkov.

Raztopine vseh omenjenih kislin so imele isto stopnjo pH – 1. Različni rezultati kažejo, da kisline z majhno akaricidno močjo hitro izgubljajo svojo kislost, ker

ČLANARINA ČZS ZA LETO 2001

Upravni odbor Čebelarke zveze Slovenije je na seji, 16. oktobra letos, uskladił članarino 2001 za ČZS s stopnjo inflacije, tako da je ta skupaj z revijo Slovenski čebelar 6.000 tolarjev za člana.

Znižana članarina po 12. členu Pravil ČZS za družinske člane (čebelarje, ki živijo v skupnem gospodinjstvu) je 2.700 SIT brez prejemanja Slovenskega čebelarja.

Blagajnikom bomo do sredine novembra poslali sezname članov in koledarje. (Koledarje vam bo poslala tiskarna Simčič – Ljubljana.)

Poleg brezplačnega koledarja imajo člani pravico do enega brezplačnega oglasa v naši reviji, 20-odstoten popust pri nakupu literature, videokaset, nalepk za kozarce, reklamnih letakov in potrudili se bomo, da boste tudi v letu 2001 dobili cenejši krmini sladkor in do 10-odstoten popust v skoraj vseh čebelarstvenih trgovinah. Vse naštetje ugodnosti in kakovostne informacije v naši reviji gotovo večkratno povrnejo stroške članarine.

Blagajnike oziroma vodstva čebelarstvenih društev prosimo, da najpozneje do 10. februarja 2001 zberete članarino in jo nakažete na naš žiroračun 50100-678-48636 ali jo, skupaj s seznamami članstva, prinesete na ČZS vsak delavnik od 8.00 do 13.00 ure.

Blagajnikom in vodstvu čebelarstvenih društev se zahvaljujemo za njihovo požrtvovalno delo.

PA ŠE NAGRADA ZA TISTE, KI PRIPELJEJO NOVEGA ČLANA

Da bi v našo organizacijo vključili čim več članov, je upravni odbor ČZS sklenil, da ima »stari« član pravico do 20-odstotnega popusta pri plačilu članarine za vsakega novega člana, ki ga pridobi v polno članstvo. Društva torej za nove člane v letu 2001 nakažejo 4.800 sit, razliko do 6.000 sit pa izplačajo tistemu, ki je pridobil novega člana.

Več članov – nižji stroški tiskanja revije – nižja članarina!

ČZS

se pospešeno vedejo z različnimi snovmi v panju. Samo oksalna kislina tudi po več tednih ohrani enako stopnjo kislosti.

Poskus so izvajali decembra, ko v panjih ni bilo več zalege, in sicer s škropljenjem po satju. Odstotek odpadnih varoj so izračunali potem, ko so jih v vseh družinah po kapalni metodi zatirali še s perizinom in oksalno kislino v sladkorni raztopini.

Še vedno ni jasno, ali deluje oksalna kislina samo kontaktno ali morda tudi sistemsko, torej prek hemolimfe. Za odgovor na to vprašanje so uporabili oksalno kislino, vendar so navaden ogljik zamenjali z radioaktivnim. Po določenem času so iz panja izbrali čebele in zalego različne starosti, jih zamrzili, pozimi pa jih bodo secirali in natančno izmerili vsebnost radioaktivne oksalne kisline na površini telesa in v prebavnih organih oz. v krvi.

In še eno vprašanje je mučilo sodelavce čebelarstva inštituta v Bologni. Ali večkratno zdravljenje z oksalno kislino res tako oslabi čebele, da družine sčasoma propadejo? To trditev smo slišali tudi že od naših čebelarjev.

Izbrali so dve skupini približno enako močnih družin in začeli prvo skupino ob navzočnosti zalege zdraviti s timolom (apilifevar), drugo pa z oksalno kislino v razmerju 1 : 10 : 10, torej po metodi kapanja. Do jeseni so prvi skupini trikrat dodali ploščice, prepojene s timolom, drugo skupino pa so v presledkih po mesec dni pokapali štirikrat. Odpad varoj je bil ob koncu zatiranja pri obeh skupinah približno enak, toda družine prve skupine so bile za 20 odstotkov bolj oslabiljene in nabrale so tudi manj medu. V jesenskem pridelku druge skupine so našli manj ostankov kisline, kot je po predpisih še dovoljeno. Opisani rezultati torej govorijo v prid poletnega zdravljenja čebel z oksalno kislino, to pa bi bilo dobro preveriti tudi v naših razmerah.

Poseben problem je varoza na Siciliji, kjer čebele vse leto gojijo zalego, zato je zajedavec manj ranljiv, to pa je tudi razlog, da hitreje postane odporen na akaricide. Za preizkus so izbrali timol v treh oblikah in ga uporabili v skupinah po deset družin.

Prvi skupini so vsak teden dodali tri ploščice apilifevara; le-te so prej nalomili na štiri koščke in jih položili na satnike plodišča. Odpadlo je 96,5 odstotka zajedavcev.

Drugi skupini so dodali odprto aluminjsko posodico

z 12,5 g timola, vmešanega v 50 g posebnega gela. Sredstvo se imenuje apiguard in v Italiji še ni registrirano. Po 14 dneh so skupini dodali novo posodico omenjenega sredstva. Odpadlo je 96,4 odstotka varoj.

Na satnike tretje skupine so položili krpo vileda, velikosti 14 x 10 cm, namočeno v raztopino 20 ml spirita in 10 g čistega timola. Čez 14 dni so krpo znova nakapali z enako raztopino. Rezultat: 93,5 odstotka odpadnih varoj. Preizkuse so izvajali sredi poletja ob navzočnosti zalege. Na koncu so družinam začasno vzeli matice, in ko se je izvalila vsa zalega, so varoe zatirali še s perizinom in oksalno kislino ter tako izračunali učinkovitost zdravljenja s timolom. Negativno delovanje so opazili samo pri tretji skupini, pri kateri se je med zatiranjem s timolom na vileda krpi občutno zmanjšal obseg zaleganja. Z učinkovitostjo apiguarda se je ukvarjal tudi inštitut iz Benetk. Ugotovili so visoko akaricidnost tega sredstva, če so ga uporabljali takrat, ko so bile temperature visoke, torej poleti, že septembra pa se je njegova učinkovitost zmanjšala na 67 odstotkov, to pa je seveda premalo.

Apiguard vsebuje timol, vmešan v posebno želatino, ki preprečuje čezmerno izhlapevanje tega sredstva pri visokih temperaturah ter s tem povezano vznemirjanje čebel in zmanjšano zaleganje matic.

Za konec svojega poročila naj omenim še raziskave, ki jih zadnji dve leti izvajajo na univerzi v Vidmu pod vodstvom prof. Norberta Milanija. V zalegi so odkrili snovi, ki zmanjšujejo rodnost samic varoe, jih izločili, analizirali in v laboratoriju spet umetno sestavili. Zdaj preizkušajo te sintetično pridobljene snovi in ugotavljajo njihovo delovanje v biološkem boju proti varozi.

Odkrili so tudi snov, ki je privlačna za varoo. Zdaj jo skušajo izolirati in pozneje uporabiti kot vabo za tega zajedavca. Za čebelarstvo prakso bi bilo to brez dvoma izjemnega pomena.

Doma hranim obširno, v italijanščini pisano dokumentacijo, v kateri so ti poskusi opisani veliko bolj natančno. Imam tudi podatke o analizah medu in vrédnostih opravevanja, ki ga opravljajo domače in samostarske čebele ter čmrli. Če koga zanima, si jo lahko sposodi, saj bi bilo škoda, da ne bi izrabili dosežkov in naporov številnih raziskovalcev v sosednji državi. Navsezadnje je za nas ti podatki zastojni.

PESTICID, IMENOVAN GAUCHO, URADNO PRIZNAN MORILEC ČEBEL

Čebele postanejo paralizirane in ne najdejo več poti do panja – Od leta 1996 v Franciji »izginilo« 450.000 čebeljih družin (Liberation 9. 10. 2000)

CATHERINE BERNARD – Prevod Lojze Ivanec

Nove generacije pesticidov, ki so se na trgu v Franciji prvič pojavile leta 1991, od leta 1994 pa so jih množično uporabljali predvsem na poljih, zasejanih s sončnico, naj bi bile razlog za motnje pri vedenju čebel. Te motnje so povzročile pravo katastrofo v francoskem čebelarstvu. Prvi rezultati raziskav laboratorijev AFSSA (Francoska agencija za sanitarno varstvo živilskih izdelkov), CNRS (Državni center za znanstvene ra-

ziskave) in INRA (Državni kmetijski inštitut) so bili objavljeni na javni tribuni v okviru čebelarkega kongresa francoskih čebelarjev oktobra letos v kraju Mende. Potrdili so tisto, kar je 55.000 francoskih čebelarjev opazilo že pred petimi leti.

Čebele, ki so opravevale sončnična polja, katerih semena so bila prepojena z gauchom, sistemskim insekticidom družbe Bayer, počasi ohromijo, ne najdejo več

poti do panja in odmrejo v naravi. V Franciji je torej ogrožen obstoj čebele, ki se je na Zemlji pojavila pred 80 milijoni leti in je brez težav preživela vse podnebne spremembe. To se je zgodilo v štirih letih, ko so francoski čebelarji zaradi gaucha izgubili 450.000 čebeljih družin.

Znanstveniki imajo zdaj podlago za ugotavljanje toksičnosti tega insekticida. Študije, ki jih je vodil Marc-Edouard Collin, raziskovalec pri INRA v Orleansu, dokazujejo, da je zaužitje milijardinke grama **imidacloprida** (kemična molekula gaucha) dovolj, da paralizira čebelo. Jean-Marc Bonmatin iz CNRS je iskal navzočnost tega insekticida v zemlji in rastlinah ter primerjal svoje analize z zemljo s polj z biološko pridelavo. Njegove analize dokazujejo navzočnost imidacloprida v cvetju in cvetnem prahu sončnic, katerih seme je bilo prepojeno s komaj ugotovljivo količino tega sredstva, kljub temu pa je bila ta dovolj velika, da so se čebele zastrupile.

Minister za kmetijstvo je 22. januarja 1999 začasno prepovedal namakanje sončničnih semen v gauchu. Družba Bayer in trgovci s semeni, ki so to sredstvo prodajali na francoskem trgu, so se pritožili na državni svet, vendar je ta po desetih mesecih potrdil ministrovo odločitev, da je pri uporabi tega sredstva potrebna velika previdnost. Čebelarji zdaj zahtevajo popolno in dokončno prepoved uporabe imidacloprida, kajti v zadnjih letih je imela ta molekula že »mlade«. Zdaj jo najdemo v kakšni desetini semen, celo v sredstvih za škropljenje sadnega drevja in tudi v sredstvih za zaščito domačih živali. Tudi njena sestrična fipronil, druga sistemska molekula, znana pod imenom regent, ki ga prodaja Rhone-Poulenc, po nekaterih informacijah enako negativno vpliva na čebele.

Znanstveniki in raziskovalci so razširili svoja raziskovanja še na druge rastline in posledice uporabe tega proizvoda. Rezultati teh raziskav so srb zbujajoči. Še leto dni potem, ko je bila na njivi posajena sončnica, katere seme je bilo prepojeno s pesticidom gauch, je

v zemlji in posledično tudi v rastlinah, ki jih obiskujejo čebele, še toliko imidacloprida, da le-te izgubijo orientacijo. Ugotovili so, da so strupeni tudi številni metaboliiti, ki jih proizvede rastlina v svojih celicah.

Raziskave, opravljene leta 1998, v zadovoljstvo družbe Bayer niso mogle jasno dokazati povezave med množično uporabo tega pesticida na 400.000 ha sončničnih polj, predvsem v osrednjem, jugozahodnem in zahodnem delu Francije, s propadom čebeljih družin.

Po velikem boju za objavo dosjeja o tem, kako je Bayer dobil dovoljenje za homologacijo gaucha, so čebelarji s svojim odvetnikom, ki je medtem postal specialist za genetsko spremenjene organizme, odkrili, da znanstveniki, ki so opravljali raziskave, niso imeli v rokah vseh elementov sestave molekule. Za pridobitev homologacije je družba res predstavila toksičnost za ptice, toda »pozabila« je na pomembno žuželko, kot je čebela.

BAYER NE POPUŠČA DO KONCA, SAJ JE V RAZVOJ GAUCHA VLOŽIL MILJARDO FRANKOV.

Einstein je dejal: »Če bi Čebela izginila, bi človeku ostala samo še štiri leta življenja.«

25. oktobra letos je na desetine pomrlih čebeljih družin iz cele Francije končalo svoje potovanje v Commerciju (Indre-et-Loire) pred eno izmed Bayerjevih tovarn. Tega dne je FNSEA (Francoska zveza združenj kmetijskih organizacij) skupaj s čebelarji zahtevala prepoved obdelave vseh semen z imidaclopridom in revizijo postopkov za homologacijo sporne molekule pesticida gauch.

Hkrati so čebelarke organizacije in kmetijska združenja vložila pritožbo proti ministrstvu za kmetijstvo, posebno proti oddelku za zaščito poljščin, ki je odgovoren za izdajo homologacij, in sicer zaradi njegove počasnosti, ko so čebelarji zahtevali objavo dosjeja Gauch. Ta oddelek je končno priznal, seveda po intervenciji ministrovega kabineta, da nekaj ni v redu. »Po šestih letih boja smo razumeli, da znanost, žal, ni

ČEBELARSKA ZVEZA DRUŠTEV

MARIBOR

Tyrševa ul. 26

2000 Maribor

Tel +fax 02/251-62-44

NUDIMO

ODPIRALNI ČAS:

Ob sredah: od 8⁰⁰ do 14⁰⁰

Ob petkih: od 8⁰⁰ do 14⁰⁰

Ob sobotah: od 8⁰⁰ do 12⁰⁰

- ČEBELARSKO OPREMO
- ČEBELARSKI DROBNI PRIBOR
- EMBALAŽA - kozarci vseh vrst, pokrovčki, stekleničke za propolis vseh vrst.
- SATNICE za AŽ, za nakladni LR, za mali in veliki KIRAR
- Prodaja medu vrhunske kakovosti in ostalih zakladov iz čebeljega panja

NA GORNJE PROIZVODE NUDIMO POPUST NA OSNOVI ČLANSKIH KARTIC:

- 5 % popust v vrednosti nakupa od 5.000,00 SIT do 10.000,00 SIT

- 10 % popust v vrednosti nakupa nad 10.000,00 SIT

Pričakujemo vaše predloge za izboljšanje ponudbe

edini instrument roke pravice,« pravi Herni Clément predsednik Združenja francoskih čebelarjev.

Za Mauricea Maryja, čebelarja iz Chezellesa v okraju Indre, se je tragedija začela leta 1994. Kmetje so začeli množično uporabljati semena sončnic, prepojena z gauchom. Maurice je takoj opazil, da ta novi pesticid seje smrt med njegovimi čebelami.

Obvestil je ministra za kmetijstvo in dal vzporedno analizirati molekulo. Proizvajalci so mu oporekali, vendar je bil čebelar vztrajen. Bayer ga je povabil na pogovor, vendar je povabilo zavrnil. Bayer mu je predlagal, da bi v njihovih izdelkih z novo obetavno molekulo za tretjino zmanjšali količino aktivne snovi in jo s tem rešili. Tudi s tem se ni strinjal. Bayer je potem predlagal, da bo na vsako površino, zasejano s temi semeni, postavil opozorilo »GAUCHO«, »Samo čebele ne znajo brati,« je g. Mary zavrnil predstavnike Bayerja. Od tedaj naprej je g. Mary dobil dva poziva Bayerjevih odvetnikov z grožnjo, da ga bodo tožili. Grožnje so prene-

hale od dneva ministrove prepovedi začasne uporabe gaucha. Čebelarji vedo, kolikšna sredstva so v igri v tej vojni, ki jo vodijo čebelarji proti Bayerju. Le-ta je v imidacloprid vložil približno milijardo frankov. To pa je številka, ki približno ustreza letnemu dohodku francoskega čebelarstva. Če francoskim čebelarjem ne bi uspelo, bi bilo sčasoma na propad obsojeno celotno evropsko čebelarstvo. Ali bi bil potem na vrsti človek?

Pripis urednika: Po naših informacijah, ki smo jih dobili na oddelkih s pesticidi podjetja Agrotehnika iz Ljubljane je pesticid GAUCHO mogoče kupiti tudi pri nas, saj sta na našem pristojnem ministrstvu registrirani dve komercialni obliki tega pesticida, uvaža pa ju Bayer Pharma iz Ljubljane. ČZS bo morala zahtevati od kmetijskega ministrstva, da preveri te podatke in prepove prodajo tega pesticida v Sloveniji, saj bo v nasprotnem tudi naše čebelarstvo čez nekaj let imelo takšne izgube in takšno škodo, kot jo ima francosko.

TOKRAT PA O ANTIBIOTIKIH ... V ČEBELARSTVU

Po francoskem članku prevedel in priredil
prof. dr. Jurij Senegačnik

Poglavitni čebelji bolezni, za katerih zdravljenje uporabljajo antibiotike, sta ameriška in evropska gniloba. Obe bolezni povzročajo bakterije. Antibiotik uporabljamo tudi proti noseimi.

Pojem antibiotik dandanes uporabljamo v širšem smislu. Predvsem moramo pod tem izrazom razumeti protinfekcijsko delovanje. Med take protinfekcijske dejavnike uvrščamo dokaj različne snovi, med te pa ne sodijo samo antibiotiki v ožjem smislu, ampak tudi druge, npr. sulfamidni itn.

Proti noseimi velja kot edino učinkovito sredstvo fumagilin, fumidil B. Specifičnost in cena tega zdravila sta zelo omejevali njegovo uporabo le na področje čebelarstva, kljub temu pa od januarja letos tega zdravila (v Franciji) ni več na trgu.

Žal pa je drugače pri (nekaterih) kužnih boleznih, pri katerih še vedno izvajamo tako imenovane varnostne ukrepe.

Kje je torej po racionalni uporabi antibiotikov francosko čebelarstvo? Po vsej logiki in v idealnih okoliščinah uničevanja patogene klice mora terapevt uporabljati antibiotik, na katerega so mikroorganizmi občutljivi. V humani in veterinarski medicini pri večini nalezljivih boleznih lastnosti povzročiteljev najprej laboratorijsko razižčejo, identificirajo in tipizirajo bakterije v posebnih kulturah. Najpogosteje izdelajo tako imenovane antibiogramme, s katerimi preizkušajo občutljivost ali odpornost na številne antibiotike. Na mikrobne kulture polagajo majhne okrogle papirnate lističe, prepojene z različnimi antibiotiki.

Kjer antibiotik deluje, se mikroorganizem ne razmnožuje.

Na podlagi dobljenih rezultatov nato zdravnik ali veterinar predpiše protinfekcijsko sredstvo (antibiotik), ki naj bi bilo najučinkovitejše. Takšen je torej idealen potek! Žal pa mora praktik včasih ugotovljati tudi od-

klone od tega, kar se je zgodilo »in vitro«, tj. v laboratoriju, in pri rezultatih v praksi (»in vivo«), tj. pri pacientih. Vendar je vse to potekalo po strokovnih prepisih: klinična diagnostika, laboratorijska diagnoza in nato upravičeni, predpisani postopek.

Zdaj pa se vprašajmo, kako je s to zadevo na področju čebelarstva, zlasti še pri zatiranju hude gnilobe čebelje zalege? Ali je klinična diagnostika, postavljena po opazovanju simptomov v panjih, zanesljiva? Ali sta bila opravljena odvzem vzorcev in preiskava na povzročitelja? To zadnje vprašanje pa kaj lahko sproži očitek: če hočeš imeti antibiogram, moraš izvesti laboratorijski preizkus, na podlagi katerega povzročitelja identificiraš kot kužnega. Povzročitelja hude, tj. ameriške gnilobe (pri nas ji pravimo tudi čebelja kuga), *Paenibacillus larvae* (= *Bacillus larvae*) je lahko identificirati, gojenje njegove kulture »in vitro« pa je precej delikatno. V nekaterih državah se raziskovalci takšnim laboratorijskim kulturam ne izmikajo (npr. v Argentini, na Japonskem, v ZDA in Veliki Britaniji), v Franciji pa vsaj po zdajšnjih podatkih ni nikogar, ki bi to počel.

No, če pobrskamo po starih priročnikih francoske čebelarke patologije, ugotovimo, da so podobne kulture v preteklosti že gojili. Kdo bo rekel, da se časi pač spreminjajo. Tedaj, ko so laboratorijsko testiranje še izvajali, je bil drugačen tudi sistem financiranja, tako da zaradi takega dela laboratoriji niso bili finančno ogroženi. Laboratorijska diagnostika pa tudi v Sloveniji ni ravno poceni in ustrezno zagotavljanje sredstev je včasih že lahko problematično (op. prev.). Antibiogram na *Paenibacillus larvae* torej v Franciji ne delajo več.

Kaj pa potem delajo? Popularizacija in navade so razlog, da že dolgo vrsto let uporabljamo eno in isto vrsto zelo priporočenih antibiotikov: cikline (tetraciklin, oksitetraciklin itd.).

Seveda je farmacevtska kemija od uvedbe ciklinov že zelo napredovala, tako da so zdaj na voljo že številni novi pripravki. Kljub temu pa ob morebitnih novih pripravkih ne smemo pozabiti, da so še vedno učinkoviti tudi nekdanji antibiotiki, če se nanje ni pojavila rezistenca. Le-to so za nekatere soje *B. larvae* ponekod že ugotovili. Po dolgotrajnejši uporabi to ne preseneča, saj nekaj podobnega ugotovljamo tudi v zvezi s fluvalinatom pri zatiranju varoze. Naj pri tem omenim, da postaja fluvalinat po dveh letih izločitve iz terapije ponekod spet učinkovit (op. prev.)!

Ob morebitnih pojavih odpornosti na neko zdravilo pa, žal, preveč pogosto pozabljamo na potrebo po splošnem dobrem poznavanju lastnosti teh snovi, npr. njihove topnosti v vodi, časa uporabnosti, pH raztopine (pH < 7 pri kisljih raztopinah, pH > 7 pri alkalnih raztopinah), časa obstojnosti in učinkovitosti pripravljenih raztopin, termične obstojnosti itd.

Kolikokrat so čebelarji že ugotovili slabo topnost enega ali drugega ciklina v vodi! Topnost lahko dokaj kmalu ugotovimo tudi sami. Iz prahu ciklina in vode si pripravimo majhen vzorec. Dobro ga premešamo in nato pustimo stati do naslednjega dne. Tedaj lahko doživimo presenečenje. Snov, za katero smo bili prepričani, da se je vsa raztopila, je manj topna, kot smo pričakovali! Na dnu posode najdemo še določeno količino neraztopljene snovi. Kar se ni raztopilo, pa v panju najbrž tudi ne more delovati.

Če moramo hudo gnilobo zatirati z antibiotiki, ali je potem res treba računati samo na cikline, ali pa smo pri zatiranju te bolezni lahko tudi bolj strogi?

V nekaterih državah (Velika Britanija, Belgija) je npr. prepovedano zdraviti hudo gnilobo, ampak morajo čebelarji okužene panje uničiti.

V nekaterih drugih državah pa skušajo nekateri čebelarji sistemizirati uporabo antibiotikov: zdravilni sirup uporabljajo kar na napajališču sredi panjev (ZDA), mešanico antibiotikov in rastlinske maščobe mažejo na satnike (tega čebele pogosto ne porabijo do konca) ali pa z antibiotičnim prahom zaprašujejo ves panj. Čemu?

1. Čebelnjak je okužen in v poštevek pride samo uporaba antibiotika

V tem primeru je edini rezultat, ki ga smemo pričakovati, začasno prenehanje znakov okužbe. To je približno tako, kot če bi že zrel tvor nameravali zdraviti samo z dodajanjem antibiotikov, ne da bi se pobrigali za kirurški poseg, s katerim bi iz žarišča odstranili gnaj. Če to zadevo primerjamo s hudo gnilobo, je gnaj v tvorbu bolna, okužena zalega, v kateri je na milijarde kužnih klic v obliki spor.

2. Varnostni ukrepi pred kužnimi infekcijami

Spomnimo se, kako zdravimo hudo gnilobo:

a) Z uničenjem družin, ki jih je bolezen že preveč oslabila.

b) Z zdravljenjem z antibiotikom in s pretresanjem v drug panj.

c) Z uničenjem satja in ometanjem čebel, osamitvijo le-teh in naselitvijo v razkužen panj na neokuženo satovje (ali satnice). Antibiotik pri tem ni potreben. Nekateri od naših starih čebelarjev so hudo gnilobo na

ta način zdravili že pred 400 leti – takrat antibiotikov zagotovo še ni bilo!

Morda ob tej priložnosti ne bo odveč ponoviti, da antibiotiki delujejo samo na vegetativne oblike bacila hude gnilobe, na spore pa nimajo nikakršnega vpliva. Špekulacije o tem, kako bi morali čebele dalj časa že vnaprej zdraviti z antibiotikom, da bi preprečili delovanje vegetativnih oblik, ki bi se razvile iz spor v panju, pa nikakor niso v skladu s časom, ko morajo biti družine brez antibiotikov, da le-ti ne bi kontaminirali medu.

To so seveda zgodbe, ki jih vsi dobro poznamo (op. prev.)

3. Raziskave o vplivu poživila na čebelje družine

Drug razlog je možnost nepremišljene uporabe antibiotikov. Doslej znanstveniki še niso ugotovili, da bi te snovi delovale v omenjenem smislu. Nasprotno, bilo je celo dokazano, da protibakterijski antibiotiki lahko pospešujejo razvoj mikoz pri *Ascosphaera apis*.

Zdaj pa se nekoliko zadržimo ob vprašanju navzočnosti tujih snovi v naših čebeljih panjih oz. družinah.

Ker od tujih snovi, ki so prispele v panj, marsikaterih, žal, ne vidimo s prostim očesom, predlagamo zelo preprost poučen preizkus, ki ga lahko izvede vsak čebelar ali nekdo s čebelarskim znanjem. Za to je kar primeren obarvan sladkorni sirup ali sirup iz granatnih jabolk. Tak sirup damo družini, ki že ima nekaj zalege in je na mladem, še svetlem satovju, saj to omogoča, da spremljamo spreminjanje barve satovja. Če take družina ne pesti lakota, zaradi katere bi lahko hitro porabila tudi obarvan sladkorni sirup, bo rdeča barva obstajala nekaj tednov in se z dotokom nektarja počasi razredčevala.

Če si zdaj predstavljamo tujo snov, npr. antibiotik, akaricid itn., namesto obarvane snovi, bomo bolje razumeli, kako v medu lahko najdemo ostanke tujih snovi. Torej je kakršno koli zdravljenje res treba izvajati še dovolj zgodaj pred pašami!

Pripomba: V Franciji zdaj noben antibiotik ni registriran za uporabo v čebelarstvu.

Ali naj imamo antibiotike za vsakdanje substance? Ne, prav gotovo ne. Njihova čezmerna uporaba je tvegana zaradi ostankov, ki jih pozneje lahko najdemo v medu. Nekaterе države ne dovoljujejo niti sledov antibiotikov (Švica npr. 0 ppb, to je pravzaprav nič; ppb je 1 milijardinka grama) v medu ali pa dovoljujejo izjemno majhne količine, npr. v Nemčiji 10 ppb. Antibiotiki, navzoči v medu ali v katerem koli drugem živilu, niso primerni za človekovo zdravje. Že v zelo majhnih količinah lahko namreč povzročijo alergije, pa tudi tveganje, da bo zaradi njih nastala selekcija rezistentnih sevov med bolezenskimi klicami pri človeku.

Morda ni odveč vedeti, da so v kratkotrajni zgodovini antibiotikov že prepovedali uporabo enega izmed njih v veterinarski farmaciji, namreč kloramfenikola. Tega so v preteklosti množično uporabljali na področju veterinarske medicine. Prepovedali so ga zato, da bi njegovo učinkovitost ohranili pri človeku, pa še pri zdravljenju ljudi ga uporabljajo le pod strogo kontrolo v bolnišnicah.

Po našem mnenju zanesljivo obstaja neka srednja

pot med popolnim zavračanjem uporabe antibiotikov pri zdravljenju čebel, okuženih z ameriško gnilobo, in brezglavo, čeprav načrtno uporabo teh snovi. V boju proti tej čebelji bolezni bomo tedaj, ko se bomo odločili za zgodnejše odkrivanje bolezenskih primerov in za upoštevanje klasičnih načinov zdravljenja, družine, ki so res potrebne zdravljenja s kemičnimi sredstvi, brez dvoja zdravili z najprimernejšim antibiotikom.

Vzporedno s tem smemo upati in uspešno zatiranje bolezni zalege (gnilobe, mikoze) kot tudi varoze po zaslugi selekcije čebel s primernim higienskim vedenjem. Le-to jim namreč omogoča ugotavljanje, odkrivanje in izpraznjenje, pa tudi hkratno čiščenje bolnih celic.

Opomba:

Naslov originalnega članka v francoščini: Jean-Marie Barbançon, dr. vet.: Propos des antibiotiques ... en usage apicole. La sante de l'abeille, 3-4/2000.

ČEBELARSKA RADIJSKA PREDAVANJA V DECEMBRU

Decembra boste v oddaji KMETIJSKI NASVETI na prvem programu Radia Slovenija lahko poslušali:

- **v torek, 12. decembra, ob 12.30** bo veterinarski inšpektor Hinko Maver govoril o čebelji kugi ali hudi gnilobi;
- **v torek, 19. decembra, ob 12.30** bo mag. Malči Božnar predstavila pomen medu za zdravljenje zimskih prehladov.

Urednica Ivanka Polanec

SLOVENSKI ČEBELARJI SMO SE UDELEŽILI KONGRESA FRANCOSKIH ČEBELARJEV V KRAJU MENDE

Janez Mihelič, univ. dipl. biol.

V začetku oktobra letos smo se slovenski čebelarji na povabilo našega rojaka iz Francije g. Lojzeta Ivanca po nekaj letih spet udeležili čebelarskega kongresa, ki ga je pripravila Francoska nacionalna zveza čebelarjev (UNAF).

Potovanje je organizirala agencija Aritours iz Maribora. Njen avtobus je že v zgodnjih jutranjih urah 4. oktobra sprejel prve čebelarje v Murski Soboti, nato pa se je polnil s čebelarji, ki so vstopali v različnih krajih po Sloveniji, vse do mejnega prehoda Fernetiči pri Sežani, kjer so vstopili še primorski čebelarji iz Štanjela, Nove Gorice in celo Tolmina, tako da so bili na avtobusu zasedeni vsi sedeži. Tako so se v razmeroma majhnem prostoru zbrali čebelarji iz vse Slovenije, to pa se je pokazalo kot zelo koristno, saj so se čebelarji iz različnih krajev tako spoznali med seboj in med štiri dni trajajočim skupnim potovanjem navezali prijateljske stike.

Zvečer smo prispeli na Azurno obalo in si po večerji ogledali čudovito Nico, sicer znano letoviško mesto. Naslednji dan smo potovanje nadaljevali skozi Provanso, ki je lepa v vsakem letnem času. Ta dan je bil namenjen ogledu nekaterih naravnih in kulturnih znamenitosti pokrajine. Najprej smo si og-

ledali čudovit naravni park Camarque. Vozili smo se mimo velikih riževih polj, ki jih občasno poplavlja Rona; ta reka se v južnem delu parka izliva v Sredozemsko morje. Park je pravi raj za vodne ptice, divje konje in črne španske bike, ki jih vzrejajo za bikorborbe, saj Španija ni daleč. V parku je že precej opazen vpliv turizma, to pa zelo moti divje živali, predvsem ptice. Kljub temu je park vreden ogleda in ljubitelji narave bodo brez dvoma uživali, še zlasti, če se jim ne bo tako mudilo naprej, kot se je nam.

Pozno popoldne smo si ogledali znamenit, najvišji starorimski akvadukt v Evropi – Pont du Gard. Nastal je pred dva tisoč leti in je prava mojstrovina takratnih graditeljev. Proti večeru smo prispeli v francosko mesto Avignon. Mesto ima pomembno vlogo v francoski zgodovini, v 14. stoletju pa je bilo celo papeško mesto. Ogledali smo si mestno obzidje, katedralo in papeško palačo. Naslednji dan smo z zelo lepimi vtisi prejšnjega dne odpotovali proti osrednjemu, bolj goratemu delu Francije, v departma Lozere. To območje je sicer precej podobno naši Notranjski. Francoske ceste so dobre, vendar so tudi razdalje velike, tako da smo v Mende, kraj, v kate-

rem so imeli francoski čebelarji svoj kongres, prispeli okoli enajste ure.

Nekaj časa smo izgubili tudi z iskanjem kraja kongresa, kljub temu, da je kraj majhen, a smo ga le našli. Organizatorji so sicer postavili smerokaze, vendar niso bili dovolj natančni.

Francozi so znani po tem, da skušajo biti racionalni. Tako so čebelarstvo razstavo postavili v dva velika šotora na mestnem trgu, kongres pa je potekal v dvorani mestnega gledališča, takoj za šotoroma. Kongres organizirajo tako, kot se za kongres spodobi, saj traja štiri dni. V štirih dnevih so na sporedu različna predavanja, udeležujejo pa se jih čebelarji iz vse Francije. Predavanja so razdeljena po področjih, predavatelji pa so iz več različnih držav Evropske unije. V petek, 6. oktobra, ko smo se kongresa udeležili tudi slovenski čebelarji, so bila na dnevnem redu predavanja s področja bolezni čebel.

Večina naših čebelarjev si je seveda za zanimanjem ogledala čebelarstvo razstavo, nekateri pa smo poslušali tudi del predavanj; ta so bila seveda samo v francoščini. Pri prevajanju sta nam pomagala naša gostitelja, oče in sin Ivanec. Naj omenim le najnovejše poročilo skupine nemških in nizozemskih strokovnjakov. Kot so poročali, jim je uspelo izolira-

ti virus, ki napada varoo in jo tudi uniči. Zdaj optimistično pričakujejo, da bodo na tej podlagi kmalu izdelali sredstvo za uničevanje varoe. Ta način uničevanja varoe bo hkrati tudi končal uporabo kemičnih snovi oz. pesticidov v boju z varoo. Po tej strani se torej čebelarstvu obetajo boljši časi.

Zelo pomembna tema kongresa so bile najnovejše raziskave vpliva pesticida gaucho na čebele. Čebelarji so sumili, da je ta pesticid, v katerem so namakali seme sončnic, vzrok za propadanje čebeljih družin. Pet let laboratorijem ni uspelo dokazati povezave med gauchom in izginjanjem čebel. Letos pa so zadnje raziskave treh inštitutov dokazale, da je vzrok propada več kot 450.000 čebeljih družin v Franciji v zadnjih petih letih prav ta pesticid. V Franciji so zato začasno prepovedali njegovo uporabo. Vodstvo kongresa in predsednika UNAF je naš rojak g. Lojze Ivanec obvestil o obisku slovenske delegacije čebelarjev. Bili so zelo zadovoljni, da je njihov kongres obiskalo toliko čebelarjev iz Slovenije. Organizatorji so zato v petkov popoldanski program dodali še eno točko, in sicer predstavitev slovenskega čebelarstva in Slovenije kot organizatorja kongresa Apimondie leta 2003. V francoščini je g. Franc Šivic v dvajset minut trajajočem predavanju franco-

Pogled na tribuno.

Foto: J. Mihelič

Razstveni in prodajni prostor našega rojaka g. L. Ivanca.

Slovenski čebelarji v Mendeju.

Predsednik UNAF g. H. Clement z g. F. Šivicem in L. Ivancem.

ske čebelarje seznanil s slovenskim čebelarstvom in organizacijo kongresa leta 2003. V pogovorih po predavanju so nas francoski čebelarji seznanili s svojimi načrti glede udeležbe na kongresu. Tako naj bi se kongresa v Ljubljani udeležilo več avtobusov francoskih čebelarjev.

Nato smo odpotovali proti Clermont Ferrandu, kjer nas je v svojem podjetju za izdelavo nekaterih dietetičnih in kozmetičnih izdelkov na podlagi čebeljih pridelkov sprejel naš gostitelj Lojze Ivanec z ženo. V sproščenem pogovoru ob dobrem vinu in francoski hrani, ki jo je pripravila gospa Ivančeva, ki je po rodu iz Prekmurja, smo kar pozabili, da je že nov dan in da imamo pred seboj še naporno pot. Kljub manjši utrujenosti smo se zelo zgodaj odpra-

vili na obisk k čebelarju; ogledali smo si njegovo točilnico medu, trgovino s čebeljimi izdelki in izdelavo medenih bombonov. Naj povem, da čebelar vse to opravlja v enem samem velikem prostoru, kot kaže, pa evropski zakoni za takšne obrate le niso tako strogi in togi, da tega ne bi dovoljevali. Ustavili smo se še v sirarni, v kateri izdelujejo odlične francoske sire. Po kosilu pa smo se poslovili od našega gostitelja g. Ivanca in se napotili proti Sloveniji.

Od Francije smo se poslovili z lepimi vtisi o deželi in njenih čebelarjih. Francosko čebelarstvo tarejo podobni problemi kot naše, le s prodajo medu nimajo problemov, kar je verjetno tudi posledica izgube velikega števila čebeljih družin v zadnjih letih.

PREDAVATELJI ČEBELARSTVA V SEZONI 2000/2001

Janko Božnar – 01 364 55 65 in 041 336 567, Erik Bratina – 03 514 42 63, Štefan Brvar 03 562 74 30, Andrej Jernej – 03 574 18 20, Alojz Koligar – 07 307 11 70 ali 041 705 963, Janez Kropivšek – 03 572 52 07, Frančišek Medja – 04 584 50 50, Franc Panker – 02 527 14 02, Silvo Posl – 03 582 43 40, Franc Prezelj – 01 831 54 45, Boris Seražin – 01 517 13 97 in 041 728 119, Marija Sivec – 05 388 21 50, Danijel Šavli – 05 388 26 49, Jožef Švagelj – 05 769 01 12, Anton Tome – 01 511 62 05, Milan Vajda – 07 305 83 02, Matjaž Vehovec – 03 586 56 50, Zoran Zidarič – 02 662 46 31, Milan Meglič – 01 152 65 22 in 041 636 005, Anton Rozman – 03 571 77 05.

Predavatelji veterinarji: Celje – Drago Goručan 03 541 94 53 ali 041 836 746, Koper – Skerbiš Suzana 05 734 14 97 ali 050 645 763, Kranj – mag. Mira Jenko - Rogelj 04 277 06 20 ali 041 645 769, Ljubljana – Borut Preinfalk 01 283 37 06 ali 040 650 158, Novo Mesto – Anita Novak - Vrničar 07 332 44 88 ali 050 649 495, Nova Gorica – Ivo Planinc 05 302 25 54 ali 040 740 805, Maribor – Vida Lešnik 02 252 78 33 ali 050 645 792, Murska Sobota – Jože Matavž 02 521 19 91 ali 031 622 730.

Brez telefona sta dva mojstra zato objavljamo njuna naslova na katera jim lahko pišete: Martin Čuš, Rimska ploščad 23, 2250 Ptuj in Franci Marolt, Pod Vrtačo 20, 8290 Sevnica.

OBVESTILO MENTORJEM ČEBELARSKIH KROŽKOV

Redni letni seminar za mentorje čebelarskih krožkov bo **9. decembra 2000, ob 10. uri, v restavraciji TURIST, na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani.**

Na seminarju bo avtorica delovnega zvezka *Čebela se predstavi*, gospa Marija Mlaker predstavila podrobni učni načrt dela čebelarskega krožka, vsak udeleženec seminarja pa bo prejel en izvod *Podrobnega učnega načrta*. Priporočamo, da s seboj prinesete en izvod delovnega zvezka za lažje spremljanje razlage. Delovni zvezek boste na seminarju lahko tudi kupili.

Opozarjamo vas na okroglo mizo, ki bo obravnavala vsebino tekmovanj in ocenjevanje rezultatov rešenih nalog tekmovalcev.

Prosimo, da svojo udeležbo na seminarju prijavite pisno ali po telefonu **01 421 79 40 do 5. 12. 2000**. Vsem prijavljenim bomo poslali dnevni red, teme in natančno informacijo o dostopu na prireditveni prostor, zato sporočite točen naslov.

Vljudno vabljeni.

Čebelarska zveza Slovenije

POPRAVEK

V 11. številki Slovenskega čebelarja je prišlo do pomote pri prepisu količin vode za pripravo 15 % koncentracije mlečne kisline. Zato ponovno objavljamo tabelo s popravki.

Priprava raztopine **MLEČNE KISLINE ZA PRŠENJE**

1 liter 90 % mlečne kisline razredčimo s 5 litri vode

80 %	4,3
70 %	3,6
60 %	3,0
50 %	2,3

Količina 15 % raztopine: 5 mililitrov na vsako stran zasedenega sata ali 10 ml na en polno zaseden sat.

Uporaba: ko ni zalege, 1–2 krat v presledku 7 dni odvisno od števila odpadlih varoj

Čas tretiranja: skozi ves dan, če ni vetra in je **zunanja temperatura večja od +7 °C**

Opozorilo: – čebel pozimi ne smete namočiti

– pred uporabo je potrebna umeritev količine razpršene kisline za vsako stran sata.

Izkušnje naših čebelarjev

NA SLEDI NOVEMU PROTIROJNEMU UKREPU

UGOTOVITVE IN REZULTATI – DRUGI DEL

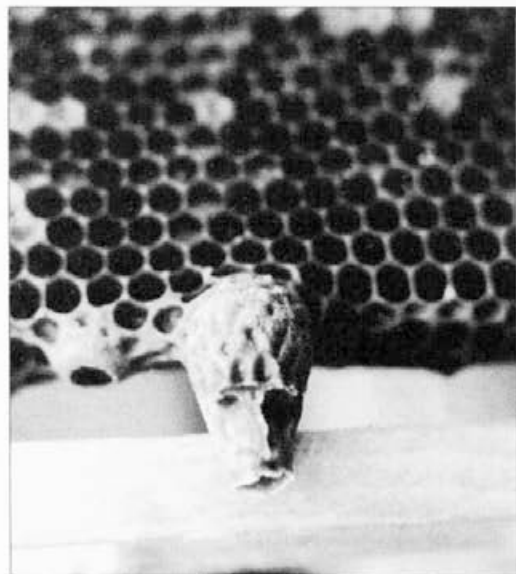
Tudi letos so čebele potrdile protirojilno učinkovitost pravilno sestavljenih večmatičnih družin

Marjan Debelak

Ugotovitve letošnjih poskusov so:

NAJPOMEMBNEJŠA UGOTOVITEV JE, DA NOBENA DRUŽINA V VEČMATIČNEM PANJU Z ENIM ODPRTIM ŽRELOM TUDI LETOS NI NAMERAVALA ROJITI! Družine niso zalegle rojilnih matičnikov, čeprav so imele za rojenje veliko razlogov in jim rojenja nisem preprečeval z drugimi sredstvi! To se dogaja že četrto leto, odkar raziskujem ta pojav.

V dveh od šestih večmatičnih družin pa se je zgodilo, da je na nepojasnen način v drugi polovici ali proti koncu rojilnega obdobja izginila ena matica. Lahko da sem izgubo povzročil sam med kontrolnimi pregledi, lahko je omagala zaradi starosti ali bolezni. Vzrok pa je lahko tudi nesoglasje med čebelami ali spopad med maticami na matični rešetki. To zadnje se mi zdi malo verjetno, ker se ni zgodilo v najbolj kritičnem začetnem obdobju, temveč po daljšem času, ko so se morale čebele in matice pridruženih družin že dodobra medsebojno sprijazniti.

Edini matičniki, ki sem jih doslej opazil pri sestavljenih večmatičnih družinah »na eno žrelo«, so bili zasilni in prelegalni, kakršnega vidimo na sliki.

Ena izmed teh družin je potegnila zasilne matičnike, ki jih od rojilnih ločimo po tem, da so iste starosti, druga pa ni storila ničesar. Obe sta imeli ob sebi za matično rešetko še drugo družino ali celo dve.

Zelo prijetno sem bil presenečen, ko sem pri eni dvomatični družini (AŽ panj z zakladdo) opazil, da je družina, ki je bila v prednjem delu panja, prelegla in verjetno tudi sprašila matico, saj sem opazil bujno zalego in nadvse lep odprt matičnik, ki ga še nisopodrl.

Zaleganje matic v posameznih gnezdih, ločenih z matično rešetko, je bilo zelo odvisno od gostote čebel na območju gnezda. To je bilo opaziti predvsem pri gnezdih, ki sem jih priselil od drugod, saj so v začetku izgubila gostoto čebel, ki je prvi pogoj za intenzivno zaleganje. Ko sem k takemu gnezdu dodal par satov zalege s čebelami iz drugega, bolj zasedenega gnezda že poenotene večmatične družine, se je stanje normaliziralo tudi v zaostalem gnezdu.

Za letošnji »stranski pridelek« v mojem čebelarstvu, namreč medeno bero (glavni »pridelek« je bil namreč protirojni poskus), me ni skrbelo, saj vem, da je odvisen od poenostavljenega pravila, ki sem ga postavil na podlagi svojih četrstoletnih izkušenj: 50 ODSOTKOV VEČ ZMOGLJIVIH ČEBEL V POSAMEZNI DRUŽINI PRINESE 100 ODSOTKOV VEČ MEDU! Kako torej ne bi nerodne večmatične družine z dvema ali celo tremi maticami in s temu primerno količino zalege vseh starosti, predvsem pa z nadpovprečnim številom nabiralk in v AŽ MAKSI panjih tudi s skoraj neomejeno satno prostornino, nabrale več kot posamične družine? Res je bila medena bera teh družin taka, da je pod kontrolnim dvomatičnim AŽ panjem – devetsatarjem z zakladdo – odpovedala tehtnica! Moja, nekoliko starejša čebelarstva tehtnica je žal predvidena le za težo do največ 100 kg. Letos je bila ta teža presežena, to pa se mi doslej še ni zgodilo! V dve- ali trimatičnih AŽ MAKSI panjih je bilo tudi toliko medu, da je bilo naporno vse iztočiti, ker so bili sati v vseh številnih mediščnih etažah do spodnje letvice pokriti in je bolela roka od odkrivanja in drugega dela s sati. Prosili so me, naj za božjo voljo zmanjšam pridelavo, ker med drugim tudi ne vemo več, kam z medom. Pri vsem tem pa je bila paša v mojem okolišu letos komaj srednje do-

bra, saj je popolnoma izostalo medenje lipka, ki je bil zadnja desetletja tam osrednja paša! Moj najbližji čebelarški sosed in prijatelj je letos z navadnim čebelarjenjem pridelal komaj dovolj medu za svoje lastne potrebe.

Kaj zdaj?

Z dosedanjimi rezultati teh poskusov sem zadovoljen. Zadovoljni so tudi čebelarji, za katere vem, da preverjajo to metodo in so mi povedali rezultate. Imeli so podobne izkušnje, kot jih opisujem.

Če se bo z vnovičnimi preverjanji izkazalo, da z opisano metodo lahko popolnoma zanesljivo in preprosto rešujemo vprašanje rojenja naših čebeljih družin, bo ta metoda morda začela zanimati še širši krog čebelarjev.

Brez škode za svoje čebelarstvo pa bi že prihodnje leto lahko vsak čebelar, ki ima nekaj raziskovalne žilice, pomagal preveriti, ali ta metoda velja vedno in povsod. Za ta poskus je dober vsak panj, v katerega lahko vstavimo matično rešetko. Recimo AŽ panj. Pred začetkom rojilnega razpoloženja je treba v oddelek nad matično rešetko k osnovni družini preseliti še eno pomožno družino. Saj ima vsak čebelar kakšno rezervno družinico, ki jo lahko pogreša. Obvezno je treba poskrbeti, da ima na novo naseljena družina izhod oziroma prehod v gnezdo osnovne družine in k njenemu spodnjemu žrelu samo skozi matično rešetko.

Rezultat takega poskusa lahko seveda obdržite

zase. Še bolj pa bo koristilo, če ga zaupate tudi drugim, na primer s kratkim sporočilcem uredništvu našega glasila.

Pri mojih čebelah bom prihodnje leto seveda nadaljeval in izpopolnjeval metodo večmatičnega nerojnega čebelarjenja z vso svojo »orožarnico« velikoprostorninskih in drugih pripomočkov za čebelarjenje z AŽ panji v čebelnjaku; ti so že splošno znani.

Največ čebelarškega užitka si obetam od načina nerojnega večmatičnega čebelarjenja v AŽ MAKSI panju, saj temelji na vseh doslej najboljših izkušnjah.

Dve družini imam stalno v spodnjih dveh AŽ panjih. Tretji, zgornji AŽ panj imam za medišče. To pa sta tudi dve zakladi k spodnjima dvema AŽ panjema.

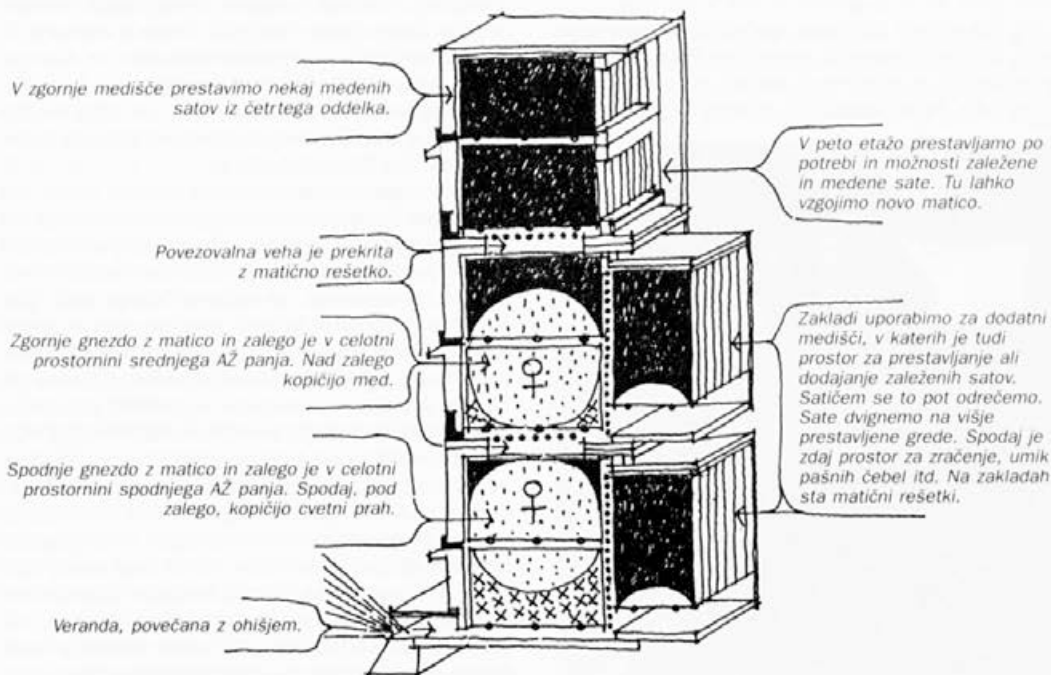
Družini prezimujeta in se spomladi maksimalno razvijata ločeno, vsaka v dveh etažah AŽ panja.

Nato družino, ki je nad spodnjima, zaprem in prekrijem žrelo, odkrijem pa povezovalno veho s spodnjim panjem in jo prekrijem z matično rešetko.

Postopno in po potrebi, glede na povečujoče se število čebel in pašne razmere, dodajam zakladi z matično rešetko in odprem veho za povezavo z gornjim AŽ panjem.

Po končanem rojilnem obdobju in končanih pašah obe družini spet ločim in ju postopno omejim na prezimovanje v dveh etažah.

Kako je to videti, si lahko ogledate na priloženih risbah.

Neroina dvomatična ureditev pridruženih čebeljih družin v velikoprostorninski rabi AŽ panjev v rojno-pašnem obdobju (maj, junij, julij); primer z gnezdoma spredaj in medišči zgoraj in zadaj

Zasnova in risba: M. Debelak

ALI BO MEDOVITA RASTLINA BOREČ (*Borago officinalis*) LAHKO VPLIVALA NA USPEŠNOST SLOVENSKEGA ČEBELARSTVA?

Nova možnost za izboljšanje paše za čebelarje, ki ne prevažajo čebel

Janez Mihelič, univ. dipl. biol.

Vsako leto je več čebelarjev, ki skušajo v obdobjih, ko zatajijo običajne paše ali ko se pojavijo brezpašna obdobja, to je v večjem delu Slovenije včasih že pred kostonjevo pašo, po večini pa po njej, sami poskrbeti za nadomestno pašo čebel. Nekateri zato čebele prevažajo, a prevažanje čebel postaja za številne čebelarje predrago in tudi preveč drugih ovir imajo prevažalci, saj je na nekaterih območjih Slovenije razpoložene domačih čebelarjev do prevoznikov zelo negativno, čeprav je paše v obdobju medenja za vse dovolj.

Nekateri čebelarji sadijo trajnice, predvsem medovita drevesa, ki jih ponujajo čebelarji ali drevesnice, kot so npr. eodija, lipe, pravi kostonj in druge. Drugi se odločajo za enoletnice in jih sejejo na opuščene njive, ki jih je pri nas iz leta v leto več.

Po nekajletnih izkušnjah angleških čebelarjev pa kaže, da bo enoletnica, imenovana boreč ali *Borago officinalis*, v prihodnosti postala zelo pomembna, če ne celo najpomembnejša medovita rastlina med

enoletnimi sajenimi rastlinami v Angliji, pa morda celo tudi pri nas. Številni naši čebelarji že poznajo to rastlino in vedo, da jo čebele zelo radi obiskujejo, predvsem dopoldne, vendar doslej še nismo imeli priložnosti pasti svojih čebel na večjih površinah, zasajenih s to rastlino.

Prvo zelo spodbudno informacijo o paši na velikih površinah, zasajenih s to rastlino, mi je konec septembra letos posredoval znani čebelar Philippe Cunningham iz osrednje Anglije med svojim obiskom v Ljubljani. K nam je prispel zato, da bi si na lastne oči ogledal deželo, v kateri bo svetovni čebelarski kongres Apimondie leta 2003, in spoznal tukajšnje čebelarje. Seveda pa je iskal tudi informacije in pripravil vse potrebno za prihod skupine angleških čebelarjev na naš kongres. Poleg mojih kolegov Franca Šivica, mag. Kraljeve, Pavleta Zdešarja in drugih sem tudi sam prevzel dolžnost, da sem gostu v enem dnevu razkazal Gorenjsko in njene čebelarske zanimivosti. Med drugim sva obiskala Čebelarski muzej v Radovljici, čebelarja Braneta Kozinca in še dva druga čebelarja.

Ko sem ga ob pogovoru med kosilom prosil, naj mi pokaže kakšno sliko svojega čebelarstva, je rad ustregel moji želji. S seboj je imel nekaj slik; na eni so bili panji postavljeni ob veliki njivi cvetočih rož. Ker me je zanimalo, za kakšno čebeljo pašo gre, mi je povedal, da je to boreč, na katerega je konec junija letos že drugo leto zapored peljal svoje čebele na pašo. Njiva, posejana s to rastlino, je bila velika kar približno sto hektarov, kajti seme boreča po ugodni ceni odkupuje farmacevtska industrija. Ob njivi je postavil petdeset nakladnih panjev. Družine so bile močne, ker jim je aprila zamenjal matice. Zadnja leta v Grčiji kupuje zgodnje matice kranjske pasme, ki so resda nekoliko dražje, a po njegovih besedah je zanj pomembno, da jih dobi dovolj zgodaj. Ker sta obe državi članici Evropske unije pri naročanju nima nobenih težav s carino. Čebele je pustil na paši dva meseca, saj boreč ne razvije vseh cvetov hkrati, ampak se cvetovi odpirajo postopno, kot rastlina raste. To je za čebelarje zelo pomembno, saj je to dolgotrajna paša, ki je hkrati tudi razvojnja. V Angliji vsako leto zasejejo z borečem prib-

Čebelar Philip Cunningham (levo) si je z zanimanjem ogledal prenovljen Čebelarski muzej v Radovljici.

Pogled na njivo z borečem v Angliji.

ližno tisoč hektarov njiv. Zame pa je bil najpomembnejši podatek ta, da je na tej paši točil od petdeset do sedemdeset kilogramov prvovrstnega cvetličnega, izjemno aromatičnega medu na panj. To vem zato, ker je vzorec tega medu prinesel s seboj, tako da smo ga lahko poskusili. Kot nam je povedal sam, med polni v manjše kozarčke in ga dostavlja podjetju, pooblaščenemu za oskrbo Buchinghamske palače, torej tudi angleške kraljice. To pa že nekaj pove o kakovosti tega medu. Seveda so me ti podatki spodbudili, da sem začel povsod, predvsem pa po internetu, kjer so informacije najbolj sveže, zbirati informacije o tej rastlini, saj mislim, da bi lahko prav boreč v prihodnje pomembno vplival na donosnost in razvoj slovenskega čebelarstva.

Seveda pa to ne bo tako hitro in lahko, saj smo šele na začetku. Tako bo treba rešiti še veliko problemov, da bi lahko dosegli končni cilj, to je pridelali velike količine borečevega medu. Glede na zelo spodbudne informacije, bi morali po mojem mnenju to rastlino najprej preizkusiti v naših razmerah, da bi potem lahko natančneje presodili njeno vrednost za naše čebelarstvo. Škoda je le, da pri nas še nimamo odkupovalcev semena, saj bi imeli tako čebelarji manjše stroške. Opozoril pa bi, da semena boreča ni priporočljivo sejati kar vseprek, kajti rastlina je lahko tudi nadležen plevel, če raste tam, kjer si tega ne želimo.

Nekaj podatkov o boreču (*Borago officinalis*)

Boreč (tudi boraga) je edina ekonomsko zanimiva rastlina v družini Boraginaceae (srhkolistnic), v katero sodi. Ta rastlina je že dolgo znana v tradicionalni medicini Bližnjega in Srednjega vzhoda, predvsem v Turčiji in Siriji, zdaj pa je razširjena po vseh sredozemskih deželah in tudi severneje. Prvi zapiški o uporabi te rastline so stari 2000 let in izhajajo iz Sirije; tam so iz listov varili pijačo, ki naj bi bila tako krepilna kot zdravilna. Uporabljali so jo tudi v prehrani, predvsem kot začimbo, saj ima okus po kumarah. Je sorodnica gabeza, vendar ima drugače oblikovane cvetove. Ti so sicer modre barve in

zvezdaste oblike in niso tako cevasti kot cvetovi gabeza.

Boreč zraste od 15 do 70 cm visoko, odvisno seveda od globine in kakovosti tal. Bolj ko je zemlja humusna in globoka, više poženejo rastline, ker imajo precej globoko glavno korenino, ki raste navpično v zemljo. Steblo je dlakasto, zelenkaste barve, okroglo in votlo, listi pa so suličasti. Za opravevanje nujno potrebuje čebele, ki jo zelo radi obletavajo, ker jih zelo privlači. Semena so podolgovata, dolga približno 5 mm in z belo pego na koncu.

Boreč lahko sejemo zelo zgodaj; v Angliji ga sejemo že marca ali v začetku aprila. Seme naj bo 2 cm globoko, za zemljo pa ni nujno, da je zelo zrahljana in obdelana. Najidealnejše je, če posejemo od 20 do največ 30 rastlin na kvadratni meter. Raste zelo hitro, tako da zastre plevel, ki ne pridejo do svetlobe. Bolje uspeva na sončnih in odprtih površinah, manj cvetov pa nastavi v senčnih legah. Cveteti začne v sredini junija in cveti do sredine septembra. Lahko jo sejemo že pozno jeseni in bo cvetela že sredi maja. Množimo jo lahko tudi z deljenjem korenike poleti, to je na vegetativni način. Rastlina se nato sama zaseje in se na istem kraju pojavlja več let.

Op. avtorja: Ob domačem vrtu, kjer imava z ženo že več let nekaj rastlinic te vrste, rastline pa se poleti same znova zasejejo, cveti druga generacija do prve slane konec novembra. Čebele jo oktobra ne obiskujejo več, in kot kaže, pri nižjih temperaturah ne med.

Po žetvi boreča julija ali avgusta (čas žetve je odvisen od časa sajenja) imamo lahko nekaj težav, če želimo na njivi posejati drugo seme ali posaditi drugo kulturo, ker seme, ki se je vsulo, po prvem dežju znova vzkali in seveda kot plevel uničuje naš novi posevek. Zato je bolje, da boreč gojimo dalj časa na isti njivi. Lahko pa ga uporabimo za zeleno gnojenje, če ga preorjemo na začetku cvetenja. Kislost zemlje je lahko od pH 4,8 do 8,3. Nektar boreča ima zelo visoko stopnjo sladkorja.

Boreč na mojem vrtu.

Seme vsebuje od 30 do 40 odstotkov olja, to pa vsebuje 23 do 24 odstotkov gama-lanolininske kisline GLA in je doslej najbogatejše olje z maščobno kislino omega-6. Angleži imenujejo to rastlino tudi »starflower«. Povprečni pridelek semena na hektar je 350 kg, rekordni pridelki pa so tudi po tona na hektar. V Angliji po večini pridelajo približno 700 kg semena na hektar. Seme se zelo rado vsuje na zemljo, to pa lahko zelo zmanjša njegov pridelek. Edina bolezen, ki napada borec, je pepelasta plesen, zato pri gojenju ni treba uporabljati pesticidov ali fungicidov.

Površine, zasejane z borečem, so se v Angliji razširile po zaslugi farmacevtske industrije, saj ta potrebuje olje, ki ga pridobivajo iz semena te rastline. To olje je izjemno bogato z gama-lanolininsko kislino (GLA), ki sodi med nenasičene maščobne kisline omega-6, za katere je znano, da so zelo močni antioksidanti in jih zato zelo pogosto uporabljajo v dietični prehrani. V zadnjem času pa odkrivajo nenehno nove ugodne vplive tega olja na človekovo zdravje. Nedavne angleške raziskave ugotavljajo celo zelo ugodno delovanje sestavin tega olja, predvsem GLA, na rakave celice na prostati, saj ta kislina zavira njihovo razmnoževanje. Poleg tega, da pospešuje metabolizem v telesu, deluje tudi pomirjevalno na tiste, ki so nagnjeni k stresu ali k hiperaktivno-

sti. Tudi pri nas v lekarnah že prodajajo tako imenovani metabolan, želatinske kapsule z oljem boreča. Čaj boreča deluje odvajalno. Sok rastline iz zmečkanih listov uporabljajo tudi za zdravljenje katarja, revmatizma in za nekatere kožne bolezni.

Prvi problem bo seveda nakup ustreznega semena po sprejemljivi ceni za vse tiste, ki bomo hoteli preizkusiti medovitost boreča pri nas in zasejati to rastlino na nekoliko večji površini. Za hektar je namreč potrebnih vsaj sedem kilogramov semena, še bolj pa devet. Dobro bi bilo, če bi se vsi zainteresirani čebelarji dogovorili za skupno naročilo semena boreča, saj bi to gotovo pocenilo nabavo. Prepričan sem, da tudi komisija za medovite rastline pri ČZS ne bo stala ob strani. Več informacij o možnostih nabave semena pa boste lahko dobili na uredništvu Slovenskega čebelarja po 1. decembru na telefonu številka 01 421 79 45, saj bomo do takrat skušali dobiti več informacij o pogojih za nakup semena.

Obstaja velika verjetnost, da se bo rastlina tudi pri nas izkazala kot odlična medovita rastlina, ki se jo splača pridelovati na večjih površinah. Če se bodo ta pričakovanja uresničila, bo to pomemben dogodek za slovensko čebelarstvo. Za nas čebelarje bi bilo še najbolje, da bi se za pridelavo in odkup semena odločila tudi naša industrija zdravil.

Iz društvenega življenja

USPEŠNO OCENJEVANJE MEDU V SEMIČU

Stane Plut – Semič

Za nami je drugo ocenjevanje medu Semič 2000. Zdaj že lahko strnemo misli in sklepe ter ugotovimo, kaj je bilo dobro opravljeno in kaj bo še treba postoriti, da bo prihodnjič še bolje. Pa lepo po vrsti. V ocenjevanje je prispelo po pošti ali je bilo prinesenih 82 vzorcev iz vse države. Kot organizatorji smo s tem številom zelo zadovoljni, saj je preseglo naša pričakovanja, tako po količini kot po zastopnosti po regijah, to pa zgovorno priča, da si čebelarji želijo dobiti oceno svojega celoletnega truda. Ocenjevanje je potekalo 14. oktobra. Ocenjevala je petčlanska komisija pod vodstvom dr. Janeza Poklukarja. Vzorci, ki jih je komisija ocenjevala, so bili označeni samo s številkami, tako da je bila zagotovljena popolna anonimnost, ocenjevalci pa so imeli na ocenjevalnem listu za vsak vzorec tudi podatek o elektrolitski prevodnosti medu in vlagi. Ocene so takoj vnesli v računalnik, tako da so bili končni rezultati znani takoj po končanem ocenjevanju. Na podlagi le-teh je ocenjevalna komisija določila števi-

lo točk, potrebnih za podelitev diplom. Glede na to smo podelili 68 diplom, od tega 37 bronastih, 19 srebrnih in 12 zlatih. Neposredno po končanem ocenjevanju je komisija izdelala tudi poročila o izmerjenih parametrih in doseženi oceni ter jih poslala vsem sodelujočim čebelarjem. Še nekaj besed o kakovosti medu. Med vsemi vzorci niti eden ni bil izločen kot neustrezen. Največ preglavic pa čebelarjem povzročajo določitev sorte, zato bi bilo po društvenih pametno pripraviti predavanja o tej temi in degustacije medov, saj bomo te izkušnje potrebovali tudi pri uvajanju blagovne znamke. Seveda je moral biti vzorec tudi čist, brez ostankov voščin in podobnega ter ustrezne barve. Kar precej vzorcev bi bilo še bolje ocenjenih, če ne bi bilo teh pomanjkljivosti. Sicer pa je bil ves med kakovosten, saj je bila večina ocen v zadnji tretjini točkovnega sistema. Tisti, ki niso prejeli priznanj, nimajo razloga za nezadovoljstvo, saj je marsikoga ločila od priznanja ali žlahtnejše barve samo točka, ki bi jo zlahka dosegel, če bi

Čebelarji dobitniki priznanj za najvišjo kakovost medu v Semiču.

bil vzorec ustrezneje deklariran in skrbneje nabran. Navsezadnje pa se na napakah učimo in tudi avtor tega članka pri tem ni bil izjema. Še nekaj velja zapisati o ocenjevanju samem. Pogrešali smo za vso državo enoten točkovni sistem, na podlagi katerega bi lahko primerjali ocene, dosežene na vseh ocenjevanjih po državi, tako kot imajo to urejeno vinarji. **Zato smo sklenili ČZS, Biotehnični fakulteti in Kmetijskemu inštitutu Slovenije predlagati za izdelavo meril za ocenjevanje medu.**

Podelitev diplom je bila 28. oktobra v kulturnem domu v Semiču. Prišli so skoraj vsi sodelujoči čebelarji, tudi iz zelo oddaljenih krajev, in za to si zaslužijo še posebno priznanje. Poleg drugih gostov se je podelitve udeležil tudi podpredsednik ČZS g. Avgust Gril. V prijetnem druženju ob programu učen-

cev osnovne šole Semič je čas hitro minil in podeljevanje diplom ni bilo monotono. Piko na i je postavila amaterska igralska skupina iz Št. Jurija pod vodstvom režiserja Jožeta Marentiča s kmečko igro Čebelar se ženi. Polno dvorano je še posebej navdušil Mihec, ki je s svojim nastopom pri obiskovalcih izzval salve smeha. Na podelitvi sta bili tudi novinarka Dolenjskega lista in ekipa lokalne TV postaja, ki sta s prispevki z ocenjevanja in s podelitve v sliki in besedi povedala javnosti, da čebelarji pridobivamo kakovosten med, pa tudi, katere so kakovosti slovenskega medu. To je navsezadnje tudi najboljša reklama, te pa je v naših medijih odločno premalo. Seveda ne smem pozabiti omeniti tudi misli dr. Janeza Poklutarja, izrečene na podelitvi, namreč: »da podeljena diploma še ni zadostno jamstvo kupcem, da jim bo čebelar prodal dober med, je pa dokaz, da zna dobrega pridelati«. In še dodatek avtorja k tej misli: »Zadostno jamstvo za kakovost kupljenega medu bo blagovna znamka, s katero bo opremljen kozarec, saj bo moral zanjo pod posebnimi pogoji jamčiti čebelar sam.«

To bi bilo vse o letošnjem ocenjevanju medu v Semiču. Upamo, da ste se tako kot mi tudi vsi preostali naučili kaj novega. Za morebitne napake se opravičujemo in prosimo, da nam jih brez zadržkov poveste, kajti le tako jih bomo lahko odpravili, če pa ste bili zadovoljni, pa to povejte še preostalim, da nas bo prihodnje leto še več. Mi pa obljubljam, da bo organizacija prihodnjic še boljša in da bomo skušali odpraviti tudi pomanjkljivosti, ki smo jih pri delu odkrili sami.

VABILO NA PETI AMBROŽEV PLES

Spoštovane gospe in cenjeni gospodje, spoštovani čebelarji in prijatelji čebelarjev!

Slovensko akademsko društvo bo letos organiziralo že peti tradicionalni Ambrožev ples, tokrat za spremembo s sodelovanjem Medobčinske čebelarke zveze v Mariboru v novem hotelu Habakuk pod Pohorjem. Prireditve bomo organizirali v soboto, 9. decembra, poskrbeli bomo za odlično počutje vseh gostov tako glede hrane, kulturnega programa in drugih zanimivosti. Gostom iz bolj oddaljenih krajev bomo ponudili možnost skupnega prevoza z avtobusom z minimalnim doplačilom k osnovni ceni. Vsem, ki bi v Mariboru želeli ostati kakšen dan več, bomo ponudili ugodno možnost izbire Ambroževga paketa.

Cena same udeležbe na tradicionalnem 5. Ambroževem plesu na osebo je 8.000 SIT. Ves morebitni izkupiček od prireditve bomo namenili za graditev Čebelarkega centra Slovenije na Brdu pri Lukovici. Prijave sprejema gospa Polona na Čebelarški zvezi Slovenije. Ob prijavi plačate 4.000 SIT, preostanek pa na prireditvi. Informacije lahko dobite po telefonu (01) 421 79 40 vsako dopoldne.

Pridite, saj je to izjemna priložnost, da se svojim bližnjim oddolžite za vse dolge ure odsotnosti zaradi dela pri čebelah!

dr. Janez Poklutar, predsednik SAČD

SREČANJE ČD APIS IZ VELENJA IN ČD KARAVANKE IZ BEGUNJ

Stane Držaj – Ljubljana

Čebelarstvo društvo Apis ima med drugim v svojem programu zapisano, da je odprto za inovacije in poglobljeno spoznavanje biologije čebel. Zaradi takšnih načel je društvo preraslo lokalne okvire in ima člane po vsej Sloveniji. Povezuje nas želja po napredku in uporabnem znanju, za vse to pa je nujno, da se ozremo tudi čez »plot«.

Tako so osebna znanstva in prijateljstva naših članov prerasla v sodelovanje med čebelarstvi.

Na povabilo ČD Karavanke iz Begunj smo 18. junija 2000 organizirali enodnevni izlet na Gorenjsko. Na zbirno mesto v Begunje smo se člani društva Apis iz vse Slovenije pripeljali z osebnimi avtomobili.

Med polaganjem venca našemu vzorniku ob prisotnosti vodje P. P. pod Zelenico g. Cirila Jalna in predsednika ČD Karavake - Begunje g. Mira Prešerna.

Foto: Stane Držaj - Ljubljana

Čebelarstemu krožku na osnovni šoli Begunje smo podarili Vehovčev nakladni panj in ga naselili s čebeljo družino. To je bilo tudi simbolno dejanje, saj nakladni panj na Gorenjskem še ni uveljavljen, zato je prav, da se mladina seznanja z različnimi načini čebelarjenja in ima možnost izbire.

Gorenjski čebelarji so se spet izkazali kot dobri organizatorji in gostitelji. Najprej smo si ogledali Če-

belarski muzej v Radovljici, od tam pa smo se odpeljali na ogled Prešernove hiše v Vrbi.

Že v preteklosti je bila v tistem okolju zbrana »sol« slovenskega naroda, tako da smo si ogledali še čebelnjak Antona Janše v Zabreznici. Vasi pod Stolom so dale Slovincem kar nekaj pomembnih mož. Njihovi doprni kipi so zbrani pred tamkajšnjo osnovno šolo. Med njimi so pisatelj Janez Jalen, pa Anton Janša, učitelj čebelarstva na Dunaju, in drugi.

Zgodovinsko in čebelarstvo plat tega kraja nam je lepo predstavil domačin in starosta gorenjskih čebelarjev, gospod Ciril Jalen.

Domači čebelarji so nas povabili v dobro gostilno in nas pogostili z izvrstnim kosilom, ki je minilo v prijetnem ozračju. Po kosilu smo se razdelili v dve skupini. Ena skupina si je pod vodstvom g. Cirila Jalna ogledala plemenitno postajo na Zelenici in se vpisala v spominsko knjigo, drugi pa smo si v Begunjah ogledali koncentracijsko taborišče iz druge svetovne vojne.

Na koncu smo si ogledali še razvaline gradu Kamen, ki se dviga pred dolino Drage. Od tam smo se odpravili na sklepni del srečanja pri čebelnjaku gospoda Arha. Tam smo v prijetnem okolju opazovali čebele, ki so prinašale cvetni prah in medičino. Posledkali smo se z domačim medom, zrelemi češnjami in dobrotami, ki jih je pripravila družina Arh.

Želimo si, da bi bilo takšnih srečanj še več, saj si tako izmenjamo izkušnje in oplemenitimo naš vsak dan. Hvala vsem, ki ste nam omogočili to srečanje.

APIS M & D d.o.o.

MARKO DEBEVEC

ČUŽA 7, 1360 VRHNIKA

Tel., faks: (01)755 12 82

Odprto: ob delavnikih od 9.–12. in od 16.–18. ure, ob sobotah od 9.–12. ure

PREDELAVA VOSKA V SATNICE PO UGODNIH CENAH

KUHA VOŠČIN IN TAKOJŠNJA MENJAVA VOŠČIN ZA SATNICE

PREVZEM VOŠČIN SAMO V PROZORNIH PLASTIČNIH VREČAH DO 31. MARCA 2001

- IZDELUJEMO POLNOVREDNE BELJAKOVINSKE POGAČE ZA KRMLJENJE ČEBEL, PO ŽELJI Z DODATKOM TERAPEVTSKIH SREDSTEV
- APNENOGEĽ • NOSEMAGEL • STIMULANS • VAROGEL
- NA DEBELO IN DROBNO PRODAJAMO VSO ČEBELARSKO OPREMO
- NAROČENO BLAGO POŠLJEMO TUDI PO HITRI PAKETNI POŠTI

Vse čebelarje in čebelarstva društva obveščamo, da izdelujemo hladno valjane, nelomljive satnice vseh velikosti.

- V zvezi s tem imamo urejeno vso dokumentacijo in vse možnosti za izdelavo.
- Satnice izdelujemo z novimi sodobnimi stroji, velikost celic popolnoma ustreza naši kranjski čebeli.
- Vosek steriliziramo v oljnih sterilizatorjih pri 125 °C.
- Priporočamo vam, da se za nakup satnic dogovorite v okviru čebelarskih društev (ugodnejša cena), po dogovoru pridemo po vosek tudi sami (če ga imate več kot 300 kg).
- Iz enega kilograma voska po dogovoru izdelamo od enajst do dvanajst AŽ satnic.
- Cene za predelavo voska v satnice so zelo ugodne, in sicer od 220 do 250 SIT za kilogram.
- Vosek odkupujemo po 600 do 700 SIT za kilogram.
- V zalogi imamo satnike, šestkrat vrtane, zbite in lepljene.

USPEŠEN STROKOVNI OBISK PRIMORSKIH ČEBELARJEV V BOROVLJAH NA AVSTRIJSKEM KOROŠKEM

Čebelarji čebelarstev iz Kopra, Sežane, Postojne, Cerknice in Ilirske Bistrice smo v soboto, 9. septembra, skupaj obiskali 6. dneve CARNICE 2000 ter I. kongres ALPE-JADRAN in sejem čebelarstva, ki je bil od 8. do 10. septembra v Borovljah na Koroškem. Tako na kongresu kot v sejmskem prostoru so se predstavila čebelarstva iz štirih obmejnih držav, Slovenije, Italije, Hrvaške in Avstrije. Zbralo se nas je kar za dva avtobusa čebelarjev in njihovih žena. Prvi je odpeljal iz Kopra, drugi iz Ilirske Bistrice.

Po prihodu v Borovlje smo se odpravili na ogled turističnih znamenitosti kraja in v lepem sončnem dnevu uživali v vožnji z ladjo po Vrbskem jezeru.

Po vrnitvi smo si ogledali sejmsko prireditev s predstavitvijo opreme in drugih izdelkov sodelujočih. Popoldanski del je bil namenjen obisku čebelarjev v Rožni dolini, tovarne za izdelavo panjev, muzeja in drugih zanimivosti. Proti večeru smo se čez mejni prehod Ljubelj vrnili v Slovenijo. Ustavili smo se na skupni večerji v gostišču Marinšek v Naklem, kjer smo ob zvokih glasbe, ki nas je spremljala, zaplesali ter se zadovoljni pozno zvečer srečno vrnili na svoje domove.

Ob koncu naj dodam, da je bil najbolj zanimiv in koristen popoldanski obisk pri čebelarjih, zlasti za-

Udeleženci 1. srečanja čebelarjev Alpe-Jadran v Borovljah na avstrijskem Koroškem.

radi izmenjave mnenj in izkušenj ter primerjav s čebelarjenjem pri nas. Manj zadovoljni smo bili s sejmsko ponudbo. Slovenci smo se kljub temu dobro predstavili, to pa predvsem velja za Čebelarsko zvezo Slovenije. Čestitamo!

Ivan Šuštar,

predsednik ČD A. Žnideršič, Ilirska Bistrica

Prodaja čebeljih pridelkov

EVROPSKE IZKUŠNJE PRI PRODAJI MEDU NA DOMU IN NOVA BLAGOVNA ZNAMKA SLOVENSKEGA MEDU

Milan Meglič

Dandanes se v čebelarstvu pojavljajo povsem novi problemi. Na prvo mesto lahko postavimo trgovino z medom in varstvo porabnika. Na eni strani se pojavlja čedalje večja ponudba medu iz različnih delov sveta, na drugi strani pa zlasti evropske države čedalje bolj spoznavajo pomembnost čebelarstva. Po domače povedano: med lahko uvozimo, oprashaenja – ne samo sadnega drevja in poljščin, ampak oprashaenja na sploh – pa ne moremo uvoziti. To je poglavitni razlog, zakaj napredne evropske države podpirajo ne samo obstoj, temveč tudi razvoj svojih čebelarstev.

Po novih predpisih je med prešel na področje živil, kot so na primer jajca, ribe, meso itd., to pa pomeni, da je zaradi varstva porabnikov poostrena kontrola njegove kakovosti.

Načela HACCP uvajajo tudi v čebelarstva.

Dobra informacija za slovenske čebelarje je, da nikomur v Evropski uniji zaradi teh novih predpisov ni bilo treba zapreti čebelnjaka.

Evropske države se zelo razlikujejo po strukturi čebelarjev. Tako so v nekaterih v večini poklicni čebelarji, na primer v Grčiji, Španiji, delno tudi v Franciji in Italiji. V drugih državah večina čebelarji z manjšim številom panjev, na primer v Nemčiji, Švici, Avstriji itd. Ker se interesi teh dveh struktur v nekaterih podrobnostih razlikujejo, so za Slovenijo pomembne zlasti izkušnje držav s podobno strukturo, to je predvsem nekaterih srednjeevropskih držav, kot sta na primer Švica in Nemčija.

Na kratko bom skušal opisati prodajo medu in preostalih čebeljih pridelkov na domu v Švici, Nemčiji in Avstriji.

ŠVICA

Prodajo švicarskega medu imajo čebelarji v svojih rokah, večino ga prodajo sami, brez posredovanja trgovcev. Enoten znak kakovosti podeljujejo na podlagi terenske analize, ki jo izvajajo priučeni pregledniki za med. Leta 1999 se je število preglednikov povečalo na 163. Švicarska čebelarska zveza tesno sodeluje s Čebelarskim raziskovalnim inštitutom v Liebefeldu, ki skrbi za izobrazbo preglednikov in izvaja tudi različne analize medu. Etikete za med niso enotne, saj menijo, da je s tem dana večja možnost poudarjanja ožjega geografskega izvora. Poleg tega ožji geografski izvor ni posebej zakonsko zavarovan. Prodajne cene švicarskega medu so za naše razmere kar visoke, saj stane kilogram medu približno 21 švicarskih frankov (2.700 SIT). Cene oblikujejo neodvisno od tuje ponudbe na podlagi doma izračunanih cen pridelave, drži pa se jih večina čebelarjev. Čeprav je Švica večnacionalna država, zelo poudarjajo pripadnost državi.

NEMČIJA

Nemčija uvozi velike količine medu. V zadnjih letih so postrlji kontrolo medu neposredno ob uvozu. Odmevni sta bili zlasti prepoved uvoza medu iz Kitajske zaradi ponarejenega medu in lanska zavrnitev velikih količin argentinskega medu, ker je vseboval ostanke sredstev za zatiranje čebeljih bolezni in škodljivcev. Zanimiva je bila tudi zahteva po umiku dela kanadskega medu iz prodaje, ker je vseboval ostanke antibiotikov. Zavrnitve in vzroki zanje so bili objavljeni v medijih.

Na splošno so cene medu v prodaji na drobno v Nemčiji od 4 do 26 DEM/kg. Najcenejši so medovi, uvoženi iz eksotičnih dežel, najdražja pa sta hojev med in med jesenske rese. Med je najpogosteje polnjen v polkilogramske kozarce.

Po izvoru so nemški medovi v zgornjem cenovnem razredu, sledijo španski, kanadski, novozelandski, madžarski, grški itd.

Nemški čebelar ima povprečno po 10 panjev, med 100.000 čebelarji pa je poklicnih samo približno 300.

Značilno za Nemčijo je, da kar 92 odstotkov vsega doma pridelanega medu čebelarji prodajo na svojem domu. Večina tega medu je opremljena z nemško zaš-

čitno znamko, polnjen pa je pa v enotnih, prav tako zaščiteneh kozarcih. Manjše število čebelarjev je vključenih v različne »bio« oziroma »eko« linije, ki pa tržno gledano postajajo čedalje zanimivejše. Ob boljših letinah zlasti na manj naseljenih območjih nekaj medu prodajo tudi večjim trgovskim podjetjem ali pogodbenim polnilcem, zato se nemški med pojavlja tudi v t. i. biotrgovinah in ponekod tudi v specializiranih oddelkih velikih samopostrežnih trgovin.

Za prodajo medu na domu v Nemčiji ni treba opraviti nikakršne analize. Prav zaradi tega Nemška čebelarska zveza (DIB) sama opravi več tisoč kontrolnih analiz na leto. Nemški čebelarji so letos praznovali 75-letnico enotne kolektivne znamke ECHTER DEUTSCHER HONIG. Kot edini čebelji pridelek v Nemčiji ima samo ta med pravico uporabljati logotip CMA (Central Marketinggesellschaft der deutschen Agrarwirtschaft mbH) kot jasen dokaz strogih kontrol na podlagi zahtev CMA in Nemške čebelarske zveze. Čebelarji so na pravico do uporabe znaka CMA zelo ponosni. Strog notranji nadzor zagotavlja, da je v zaščitenem kozarcu za med res samo visoko kakovosten nemški med. Zaščitno nalepko dobijo samo čebelarji – člani DIB prek svojih čebelarskih organizacij. Vsakemu čebelarju, ki potrebuje najmanj 100 nalepk, DIB natisne tudi njegov naslov.

Nemška čebelarska zveza zalaga svoje člane tudi z različnim propagandnim gradivom. Zanimivo je videti na primer vaške tržnice, na katerih kmetje prodajajo svoje pridelke. Med vsemi stojnicami po videzu in urejenosti najbolj izstopa stojnica z medom in preostalimi čebeljimi pridelki: lep zunanji videz, propagandno gradivo, zaščitna nalepka DIB z logotipom CMA, prodajalec pa je čisto navaden čebelar.

AVSTRIJA

Avstrija je šele pred nekaj leti vstopila v Evropsko unijo. Pravi avstrijski med je v trgovinah kar težko dobiti – celo v specializiranih trgovinah z bihrono ga ni. Večino medu prodajo čebelarji sami na domu, in to brez poprejšnje analize. Le večji čebelarji so vključeni v trgovsko mrežo. Avstrijski čebelarji lahko kupijo etiketo za kakovosten avstrijski med v prosti prodaji. Za pridobitev zaščitne prelepke pa je potrebna poprejšnja analiza, na podlagi katere čebelar prejme certifikat, ki mu daje pravico do uporabe zaščitne prelepke s kontrolno številko OIB, to je Avstrijske čebelarske zveze. Zaščitno prelepko, pridobljeno na podlagi certifikata oziroma analize, uporablja nekaj manj kot 10 odstotkov avstrijskih čebelarjev. Lani so uvedli tudi posebne kozarce za avstrijski med, vendar njihova uporaba še ni zaživela. Čebelarji na domu prodajajo svoj pridelek po približno 120 Asch/kg (to je približno 1.800 SIT), v trgovini pa stane kilogram medu od 25 (za med neznanega izvora) do 130 Asch/kg (za avstrijski temni med).

SLOVENIJA

V Sloveniji zdaj nastajajo večje domače ali tuje trgovske verige. Hkrati manjše trgovine propadajo ali pa prehajajo pod streho večjega sistema. Seveda pri tem

izgubijo svojo samostojnost. Večji sistemi zahtevajo večje količine po nižjih cenah. Razumeti je treba trgovce, da kupujejo tam, kjer je ceneje, saj jih k temu silita tako konkurenca kot želja po dobičku.

V Sloveniji je cena medu v prodaji na drobno – glede na to, da ni še uveljavljena diferenciacija cen – razmeroma visoka in kot taka vabljiva za trgovce, saj lahko z nakupom cenenejšega medu na svetovnem trgu pri nas dobro zaslužijo.

Čebelarstva zveza Slovenije v preteklosti ni dovolj skrbela za prodajo domačega medu, predpisi pa so glede prodaje obravnavali predvsem večja čebelarstva in trgovce z medom. Čebelarji z manjšim številom panjev – in teh je v Sloveniji velika večina – so se znašli, kakor so vedeli in znali. Kljub temu da v Sloveniji lahko pridelamo dovolj medu za svojo lastno porabo, uvoza medu ne bo mogoče prepovedati, celo nasprotno: poceni tuji med bo kmalu huda konkurenca slovenskim čebelarjem. Smo torej v izjemno kritičnem obdobju, časa za naše reakcije pa je malo.

Ne moremo mimo dejstva, da večino slovenskega trga z medom obvladuje nekaj trgovskih podjetij, tem pa se v zadnjem času pridružuje tudi nekaj večjih čebelarjev. Pogosto se dogaja, da doma pridelanega medu ni več mogoče prodati, čebelarji pa se v strahu, da bo še slabše, v sili zatekajo celo k razprodaji svojega medu. Za večino slovenskih čebelarjev se kot možna rešitev ponuja legalizacija prodaje na domu. Zato, čebelarji, izrabimo to tržno nišo v naš prid! Pri tem je seveda pomembno jasno vedeti, kaj in kako lahko čebelar prodaja na domu. Samo upamo lahko, da bodo ustrezni predpisi kmalu objavljeni, čebelarji pa se začnimo na to možnost pripravljati že zdaj.

Zavedati se moramo, da je od uspešne prodaje medu odvisen prihodnji razvoj slovenskega čebelarstva. Pri tem imam v mislih vse slovenske čebelarje, tako nekaj poklicnih čebelarjev kot tudi vseh preostalih 8.000 čebelarjev z manjšim številom panjev.

Zato zberimo pogum. Povejmo, kdo smo, kaj imamo, kaj lahko ponudimo, in predvsem, zakaj naj bi se porabnik odločil prav za naš doma pridelan med.

Izrabimo naše prednosti, kot so:

- **čista narava in raznolikost flore,**
- **opraševanje – našo naravo oprasujejo naše čebele,**
- **obvladovanje celotnega pridelovalnega procesa**

nam daje možnost odpiranja pridelovalnega procesa: odprimo naše čebelnjake, pokažimo kupcem, kako čebele proizvajajo med, kako čebelarji skrbimo za med od nastajanja v satju do kozarca – s tem bomo mimgrede vzbudili v porabniku dvom, češ, v kakšnih razmerah pa je nastal med neznanega izvora, kako so v neki daljni deželi za med skrbeli med njegovim nastajanjem v panju, med točenjem, skladiščenjem itd.

Visoko kakovosten med je možno pridelati v katerem koli panju. Seveda pa so od panjskega sistema in tehnologije čebelarjenja zelo odvisni tudi stroški na enoto pridelka.

Predvsem tehnologija čebelarjenja je odvisna tudi od znanja, zato je treba temu dati poseben poudarek, hkrati pa je treba poznati tudi cilje. Naš cilj je torej predvsem visoka kakovost medu in drugih čebeljih

pridelkov. Ne zanemarjamo tudi količin, vendar je na prvem mestu kakovost, saj se zavedamo, da smo **lahko konkurenčni samo po kakovosti.**

EKOLOŠKO ČEBELARSTVO – rešitev za slovensko čebelarstvo?

Po smernicah Evropske unije veljajo za priznanje statusa »ekološko čebelarstvo« med drugim naslednja merila:

– Satnice morajo izvirati samo iz ekološkega čebelarstva.

– Čebel načelno ne smemo krmiti, če pa jih, mora mo to storiti samo z ekološko pridelanim sladkorjem (možne sočasne izjeme).

– Maticam ni dovoljeno rezati kril.

– Zatiranje varoe je dovoljeno samo z organskimi kislinami – mravljinčno in mlečno – ter z eteričnimi olji itd.

Glede na to bo ekološko čebelarjenje za slovenskega čebelarja trd oreh. Za prehod v ekološko čebelarstvo bomo potrebovali veliko novega znanja, časa in energije (teh predpisov sicer v Sloveniji še ni).

Nekaj pomembnejših pojmov:

MED JE ŽIVILO. – Ker je med po novih predpisih opredeljen kot živilo, ga ne smemo več propagirati kot zdravilo, ampak samo kot živilo. V medu ne sme biti ostankov težkih kovin (ki so posledica neprimerne posede, neprimerne okolja), pesticidov (sredstva za zaščito rastlin) in akaricidov (sredstva za zatiranje varoe). Poglavitno vodilo novih veterinarsko-sanitarnih predpisov v Sloveniji je varstvo zdravja porabnikov.

HACCP – **Hazard analysis and critical control points**, slovensko: **analiza nevarnosti in obvladovanje kritičnih točk**. Če bomo čebelarji upoštevali načela HACCP že v procesu pridelave medu, bomo za porabnika naredili več, kot predvideva državna kontrolna analiza medu, na primer od prehoda meje naprej (pomembnost nadzora pridelovalnega procesa).

PROIZVODNJA MEDU – Med je proizvod čebel! Medu ne proizvaža ne čebelar ne trgovec!

PRIDELAVA MEDU je celoten proces od cveta do kozarca. Čebelar vsebinsko ne posega v pridelavo, ampak samo skrbi, da pridelava poteka čim bolj racionalno in brez nevarnosti za kakovost medu.

ČEBELARSKA TOČILNICA – To je prostor, v katerem čebelar – toči – pretaka gotov proizvod, tj. med iz ene posode (iz satja) v drugo posodo. Večina slovenskih čebelarjev toči med v čebelnjaku ali v priložnostno posebej za ta namen pripravljenem prostoru na domačiji.

PRAPRIDELAVA obsega celoten pridelovalni proces medu, torej nastajanje medu v panju ter čebelarstvo točenje, vključno s precejanjem in posnemanjem. Definicijo prapridelave so v Nemčiji uveljavili nemški čebelarji, sledijo pa jim tudi čebelarji v Avstriji. Ugotovitev, da je med proizvod čebel, in obrazložitev pojma »prapridelava« v čebelarstvu sta se izkazala kot zelo pomembna pri razlagi novih veterinarsko-sanitarnih predpisov (kje je meja veljavnosti veterinarsko-sanitarne zakonodaje).

TOČILNICA – s stališča polnilca ali trgovca pomeni enako kot **POLNILNICA** – polnjenje medu v končno embalažo za trg oziroma za prodajo na drobno.

PREDELAVA MEDU je proces, med katerim med z dodajanjem drugih snovi spreminja svoje prvotne lastnosti. Na primer predelava medu kot surovine v bonbone ali izdelava piškotov, pri čemer kot sladilo uporabljajo med, izdelava kozmetičnih izdelkov ali zdravilnih krem z dodatkom čebeljih pridelkov itd. S predelavo medu se slovenski čebelarji načelno ne ukvarjajo, saj le-ta zahteva posebne pogoje.

NOVA BLAGOVNA ZNAMKA SLOVENSKEGA MEDU

Polna štiri leta so potekale priprave na novo blagovno znamko. Po vseh naporih je stvar dozorela in ČZS je 23. februarja 2000 na Urad RS za intelektualno lastnino vložila prijavo za zaščito oznake nove kolektivne blagovne znamke. Na vlado RS je Čebelarstva zveza Slovenije že 16. marca 2000 vložila še zahtevek za uporabo imena »slovenski« (slovenski med). Vlada je reševanje te zadeve prepustila Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Vendar se je zadeva zavlekla, kajti resorno ministrstvo še do zdaj ni dalo pozitivnega mnenja glede uporabe tega imena. Zato blagovna znamka doslej še ni registrirana.

Na podlagi Zakona o kmetijstvu, Uradni list R Slovenije, št. 54, 2000, se je ČZS prijavila tudi na razpis za pripravo projekta geografske zaščite medu. 46. člen omenjenega zakona namreč omogoča zaščito geografskega izvora izjemoma za območje celotne države.

ČZS je v minulem letu izobrazila in podelila licence več kot 60 preglednikom za med, ki bodo aktivno delovali v sistemu nove blagovne znamke. Ker slovenski čebelarji s tem uvajamo dokumentirano kontrolo pridelovalnega procesa, želimo zadostiti ne samo zahtevam po higienski pridelavi medu, ampak – ob upoštevanju

načel HACCP – tudi v pridelovalnem procesu zagotoviti še večjo mero varstva, kot jo predvidevajo državni predpisi. Seveda bomo morali biti resni in pošteni, pri tem pa računamo, da nam bodo stale ob strani tudi naše strokovne servisne službe (zdaj so to Veterinarski zavod z veterinarji pospeševalci, Kmetijski inštitut Slovenije, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano itd.) in nam pomagale tako pri oživitvi naše blagovne znamke kot tudi pri uvedbi zaščite geografskega izvora slovenskega medu na podlagi omenjenega zakona.

Nova blagovna znamka za med in zaščita geografskega izvora medu še ne pomenita, da bo prodaja domačega medu potem tekla kar sama po sebi. Potrebni bomo še veliko energije in dodatnega znanja. Prepričan pa sem, da bomo čebelarji hitro obvladali tudi **čebelarški marketing** in si s tem zagotovili ne samo svoj obstoj, ampak tudi nadaljnji razvoj slovenskega čebelarstva.

ZADNJA NOVICA:

Čebelarstva zveza Slovenije je 26. oktobra 2000 končno prejela težko pričakovano soglasje vlade Republike Slovenije za uporabo izraza »slovenski« v blagovni znamki slovenskega medu. O nadaljnjih aktivnostih ČZS na tem področju vas bomo obvestili v naslednji številki Slovenskega čebelarja.

Viri:

Pidelava in kontrola medu v okviru kolektivne blagovne znamke za slovenski med, ČZS in BTF, Ljubljana 1999.

Wir über uns, Deutscher Imkerbund e.V., 1995.

Kontrollierter Schweizer Qualitätshonig, Schweizerisches Zentrum für Bienenforschung, Liebefeld, Bern 1997.

Deutsches Bienen Journal, 11/99.

Das Österreichische Honigqualitätssiegel, Bienenvater, št. 6, 2000.

Jubiläums-Journal 2000, 75 Jahre Echter Deutscher Honig, Deutscher Imkerbund e.V., 2000.

Kalender des Schweizer Imkers, 2000.

V spomin

ALOJZ LUPINC

Marca letos je v 92. letu starosti v vasi Praprot pri Nabrežini zapustil svoje čebelice in tostransko življenje zamejski rojak Alojz Lupinc. Rodil se je leta 1907 v kmečki družini kot najmlajši izmed osmih otrok.

Nad čebelami se je navdušil kot dvanajstletni deček, ko je spremljal očeta na sejem v Sežano.

Na pot sta šla z vozom z volovsko vprego in mali Alojz je imel rojstni dan. Kot danilo za rojstni dan si je zaželel, da mu oče kupi panj s čebelami, ki so

jih takrat med drugim prodajali tudi na sejmih. Pozneje je vedno rad pripovedoval, da očeta ni mogel prositi, kot pravi pesem, naj mu kupi avto, ampak »tata, kupi mi čebele«.

Čebele v panju sta z vozom pripeljala domov in skupaj začela čebelariti. Majhen čebeljak sta postavila na sončno mesto, s katerega se razprostira čudovit pogled na morje. Alojz se je takrat tako zaljubil v svoje čebelice, da jih je zvesto in vdano oskrboval vse do konca svojega življenja. Leta 1989 je za 80 let delovanja v čebelarstvu prejel odličje Antona Janše I. stopnje. To ga je zelo osrečevalo zadnja leta življenja.

Že od vsega začetka je bil naročen na Slovenskega čebelarja in je redno prebiral novosti in nasvete za čebelarjenje. S slovenskimi čebelarji se je udeležil tudi svetovnega čebelarskega kongresa v Moskvi. Slika Antona Janše je vedno visela na vidnem mestu v hiši. Bil je vesel in družaben, njegov največji prijatelj pa je bilo glasilo Slovenski čebelar, kljub temu da je imel veliko prijateljev čebelarjev tudi onkraj meje, na slovenskem Krasu.

Bil je zaveden in pokončen Slovenec. Zadnja leta je obžaloval, da je pokrajinsko Čebelarstvo društvo Trst, v katerem so še pred nekaj leti govorili le slovensko in ki ga je dolga leta vodil zaslužni prof. Terčelj, prešlo v italijanske roke, tako da so od takrat na srečanjih govorili samo italijansko. Sicer pa je bil Alojz poleg velikega števila slovenskih čebelarjev do smrti njegov član.

Alojz je do 80. leta čebelaril s 30 AŽ panji, zdaj pa sta v čebelnjaku ostala še dva naseljena panja kot živa spomenika dejavnosti, vztrajnosti in radosti pokojnega Alojza Lupinca.

Mili akordi zbora Fantje izpod Grmade so odmevali čez kraško gmajno Alojzu v slovo »lahka naj ti bode domača slovenska zemljica«, tista zemljica, ki jo je dragi Alojz tako ljubil.

Bogomila Lupinc Praprotni – Nabrežina

Dr. SREČKO VEHOVEC

Septembra 2000 smo se poslovili od živinozdravnika in čebelarja dr. Srečka Vehovca, člana Čebelarske družine Britof Predoslje.

Rodil se je novembra 1929 v Moravčah pri Domžalah, kjer je preživel tudi vojno. Po vojni je obiskoval gimnazijo v Kranju in pozneje diplomiral na Veterinarski fakulteti v Zagrebu. Z dušo in srcem je živel za svoj poklic in ob upokojitvi si je izpolnil svojo davno željo imeti svoje čebele. Ob njih je preživel ves prosti čas. Umril je na isti dan kot pred štirimi leti njegov mentor in prijatelj, čebelar gospod Peter Sajovic.

Ohranil ga bomo v lepem spominu.

*Čebelarstvo društvo
Britof Predoslje*

PAVLI KERT

Ko je bila pomlad v najlepšem cvetočem prebujanju iz zimskega spanja, smo se čebelarji ČD Prevalje poslovili od dolgoletnega člana Pavlija Kerta.

Rodil se je januarja 1927 na Jamnici v bližini vasice Šentanel. Vse svoje življenje je posvetil delu na kmetiji. Ljubil je svojo kmetijo in zemljo, na kateri je preživel vse svoje dni. V veliko veselje so mu bile prijateljice če-

bele. V društvu je bil vzoren član, čebelarjem pa dober prijatelj. Prejel je odličje Antona Janše III. stopnje.

V Čebelarskem društvu Prevalje bomo našega Pavlija zelo pogrešali in vsi ga bomo ohranili v lepem spominu.

Čebelarstvo društvo Prevalje

DUŠAN MEDVED

Imeli smo ljudi, v poljani cvet, imeli smo jih, vrhu gore hrast ... Tako je že v davni preteklosti zapisal slovenski pesnik o nekaterih zaslužnih rojakih. Zdaj nas drug za drugim počasi zapuščajo, med njimi pa je, žal, tudi naš dragi prijatelj Dušan Medved. Knjiga njegovega življenja se je odpr-

la leta 1921 v Oplotnici in se za vedno zaprla letos poleti. Če polistamo po tej knjigi, bomo v njej našli bogate življenjske izkušnje ter veliko lepega, spodbudnega in koristnega o njegovi čebelarski žilici.

Doma so imeli veliko hišo, v kateri je stanoval tudi krajevni zdravnik, ki je bil prav tako čebelar. Pri njem je prvič gledal, kako se čebelarji. Kot majhnega dečka ga je čebelarjenje tako prevzelo, da tega ni nikoli pozabil. Nekaj podobnega so doživljali tudi številni drugi čebelarji.

Ko je odrasel in se po drugi svetovni vojni vrnil domov, je začel čebelariti. Pravi prostor za to je našel na ženinem domu v Zrečah. Sprva je imel dunajski paviljon z osmimi panji. Takrat so jim rekli »kranjički«. Ker je hotel bolje čebelariti, si je čebelnjak postavil na domačem vrtu. Vanj je postavil 36 AŽ panjev, točilo in drugo čebelarsko orodje. Tako je čebelaril 11 let, dokler ni leta 1951 odšel na novo delovno mesto v Ljubljano in za nekaj časa opustil čebelarjenje. Ko se je bližala upokojitev, se je znova odločil za čebelarstvo. Leta 1977 je v Savudriji, natančneje v kraju Sosi, postavil 100 do 160 ameriških LR panjev in z njimi zares uspešno čebelaril do svoje boleznili leta 1997. Bil je velik privrženec standardnega LR panja.

Ob teh suhoparnih podatkih naj na kratko opišem še njegovo čebelarsko delovanje in predstvim njegov »duhovni obraz«. O Dušanu ni težko povedati kaj zanimivega, koristnega in prijetnega, če si ga vsaj enkrat slišal predavati. Bil je imeniten govornik. Čebelarsko problematiko je neverjetno dobro obvladal in je posamezne točke obdelal zelo metodično, presnetljivo jasno in natančno. Prišlo nam je skoraj že v navado, da smo na vsakem našem zborovanju, bodisi društvenem bodisi vseslovenskem, pričakovali tudi njegov prispevek. Še zlasti, če je šlo za kako resno vprašanje. Kot dober poznavalec tujih jezikov je na vseslovenskih čebelarskih zborovanjih pogosto tekoče prevajal zlasti nemške predavateljice, večkrat pa je kot prevajalec in sodelavec Zveze spremljal v tujino tudi njene funkcionarje in strokovnjake kot strokovni tolmač.

Ko smo po naših zimskih čebelarskih večerih včasih želeli »diskusijo nadaljevati«, smo zavili v bližnjo Operno klet, k Lovcu ali kam drugam. Debata je bila pogo-

sto vroča in strokovno resna, kajti znanost je »stroga gospa«. Ob takih priložnostih je bilo nadvse lepo in prijetno poslušati našega Dušana, zlasti če je šlo za kako pomembno stvar. Kot smo v šali rekli, je včasih izbruhnila celo prava »panjska vojna«.

Dušan je bil postaven mož, prijetnega nastopa, njegov lep bariton, ki je bil zelo simpatičen tudi zaradi blagega štajerskega prizvoka, pa je obvezno spremljal tudi prijazen in simpatičen nasmeh. Zato ni čudno, da so v Umagu, v bližini katerega je čebelaril, tudi tuji

dobesedno drli k njegovi stojnici z medom, ki ga je tam prodajal – bolj iz zabave kot iz prave potrebe.

To je samo nekaj utrinkov iz življenja našega dragega Dušana Medveda, to je 1e nekaj vrstic iz 79 let obsegajoče knjige njegovega uspešnega življenja. Naj živi njegov spomin, med našimi čebelarji pa naj bo čim več njegovih posnemovalcev!

Čebelarstvo društvo Ljubljana Center,
prof. dr. Jure Senegačnik

EVROPSKA KONFERENCA Z NASLOVOM »MOLEKULARNI MEHANIZMI ODPORNOSTI ČEBEL PRI ČEBELJIH BOLEZNIH«

dr. Janez Poklucar, Kmetijski inštitut Slovenije

I. DEL

V Kralupih pri Pragi na Češkem je bilo od 17. do 19. oktobra 2000 letošnje največje znanstveno srečanje čebelarstvih strokovnjakov z naslovom »Molekularni mehanizmi odpornosti čebel pri čebeljih boleznih«. Iz Slovenije sva se konference udeležila in na njej dejavno sodelovala A. Gregorc in J. Poklucar.

Simpozij je organiziral in vodil mednarodni organizacijski komite pod vodstvom R. F. A. Moritza. Tehnično so ga odlično izvedli sodelavci čebelarstvega inštituta v Dolu pri Pragi, predvsem V. Vesely in D. Titera. Udeležbo na mednarodni konferenci mi je finančno omogočil Kmetijski inštitut Slovenije in ob tej priložnosti se za to se najlepše zahvaljujem direktorju KIS-a, gospodu S. Glihi.

Osrédnja ideja mednarodne konference je bila zbrati vodilne znanstvenike na področju fiziologije žuželk in čebelarstva. Govorili naj bi predvsem o dosežkih na področju uporabe orodij molekularne genetike in predstavili uporabljene metode dela. Program je obsegal osem simpozijev, na katerih so strokovnjaki obravnavali biološko ozadje čebeljih bolezni, znane mehanizme odpornosti pri gostiteljih in znane molekularne mehanizme, vpletene v boj gostitelj – povzročitelj bolezni.

1. Biologija varoe

S. Fuchs iz Oberursla je v uvodnem predavanju poudaril, da v skladu z najnovejšimi odkritji rod *Varroa* lahko delimo najmanj na dve vrsti, ki se delita še v številne podvrste. *Varroa jacobsoni* je po večini omejena na indijsko čebelo in domači čebeli ni pretirano škodljiva. Domačo čebelo zajeda druga vrsta, imenovana *Varroa destructor*.

Že več kot trideset let so aktualne raziskave povezane z odpornostjo čebel proti varozi. Veliko vemo o

razmnoževanju varoj v celicah, manj je znanega o dejavnih, ki pritegnejo varoo v celico neposredno pred pokritjem le-te. Tudi o odmiranju varoj ni veliko znanega. Na podnicah panjev po navadi ujamemo le del varoj. Ne vemo, kam izginejo preostale in kako se te razširjajo po panjih.

Obetavni so rezultati raziskav čistilnega vedenja čebel, predvsem odstranjevanja obolele zalege in otresalno-obiralnega vedenja. Vse naštetje je bolj ali manj značilno za dogajanje znotraj čebeljega panja. Vse dogajanje v zvezi z varozo zunaj panja pa je še neznano in bo predmet intenzivnih raziskav v prihodnosti.

S. Streit je skupaj s sodelavci predstavil računalniško modeliranje razširjanja *Varroa destructor* znotraj čebelje populacije na podlagi SeSAM programa. Model v največji možni meri simulira dejansko stanje v naravi. Na ta način skušajo dodatno razjasniti epidemiologijo varoze in ugotoviti vpliv posameznih elementov na stopnjo razširjenosti te bolezni.

Varoa s svojimi vbodi poškoduje čebele in ličinke. Med drugim prenaša na čebele tudi posamezne viruse, to pa so dokazali ob primeru virusa deformiranih kril. S. Nordstrom je podrobno opisala razširjanje virusa deformiranih kril med panjsko varoo in prenos virusa na čebele. Ko se virus v panju dovolj razširi, se lahko neposredno z obolelimi čebelami brez posredovanja varoj siri tudi v sosednje panje. Varoo so za viruse koristne predvsem v prvem obdobju, ko je virus še razmeroma redek.

G. Topolska iz Poljske je s sodelavci raziskala vpliv neprimerne zdraviljenja akutne paralize čebel, katere posledica je odmiranje čebeljih družin. Čebelarji so prepričani, da je stanje kritično, če se pred panji pojavijo čebele z zakrnelimi krili, in pozabljajo, da so drugi

virusi še bolj nevarni. Med temi je gotovo virus akutne paralize čebel. V vzorcih odmrlih čebeljih družin so leta 1998 skoraj vedno odkrili tudi navzočnost tega virusa. Že pred tem so dokazali, da ta nevarni virus pomaga širiti prav varoa.

2. Biologija hude gnilobe čebelje zalege

H. Hansen je v uvodnem predavanju navedel nekaj splošnih podatkov o povzročitelju hude gnilobe čebelje zalege *Paenibacillus larvae*. Na infekcijo so najbolj občutljive ličinke, stare od 24 do 28 ur. Starejše ličinke obolijo samo, če so okužene z večjimi števili spor bacila. Odpornost čebeljih družin proti hudi gnilobi zalege je tesno povezana s prehrano, predvsem z deležem cvetnega prahu v njej. Zelo pomembna je tudi lastnost odkrivanja obolele pokrite zalege. Čebele namreč lahko odkrijejo obolelo ličinko, še preden ta tako zboli, da je to opazno tudi navzven, in jo neškodljivo odstranijo. Ni čudno, da je zelo težavno primerjati pojavnost kliničnih simptomov hude gnilobe s številom spor v medu. Za izbruh bolezni je navadno potreben neki zunanji stresni dejavnik, med drugim tudi varoa čebel, čeprav to še ni dokončno dokazano. Vsekakor pa moramo pri tehnoloških postopkih pri čebelah v prihodnje čim bolj zmanjšati uporabo različnih antibiotikov. Neškodljivo odstranjevanje obolele zalege s hkratnim pretresanjem čebel in razkuževanjem opreme znatno zmanjša število spor in omogoči čebelarjenje brez hude gnilobe.

De Graaf je skupaj s sodelavci predstavil epidemiološko raziskavo navzočnosti spor *P. larvae* v belgijskem medu. Raziskali so 1300 vzorcev medu in navzočnost spor povzročitelja hude gnilobe odkrili v 155 vzorcih. Ugotovili so, da je večje število spor mogoče najti v bližini krajev, na katerih so se v preteklosti pojavili klinični znaki bolezni. V posameznih primerih v panjih niso opazili nobenih znamenj bolezni, čeprav je bilo število spor v medu veliko in čeprav so bile spore navzoče celo na zalegi. Za izbruh bolezni je namreč potrebnih več dejavnikov, brez dvoma pa ima poleg števila spor pomembno vlogo tudi fiziološko stanje čebelje družine.

A. Gregorc je opisal svoje raziskave histoloških sprememb površinskih celic srednjega črevesa čebeljih ličink. Ugotovil je, da amitraz sproži proces programiranega odmrtja celice, nasprotno pa *P. larvae* povzroči samo nekrozo celic. Uporabljene metode bodo zelo uporabne pri prihodnjem preučevanju delovanja akaricidov in antibiotikov na tkivo čebel v vseh razvojnih stadijih.

Pogosto se pri hudi gnilobi zalege pojavlja vprašanje načina dodajanja antibiotikov v čebelje družine. Get-

chev je skupaj s sodelavci primerjal uspešnost dodajanja oksitetraciklina v koncentriranem sladkornem sirupu (krmiljenje čebel) in v sladkornem prahu (posipanje čebel). Z dvakratnim posipanjem čebel s sladkornim prahom so dosegli precej boljši rezultat kot s trikratnim krmiljenjem z zdravilom v sladkornem sirupu.

3. Mehanizmi odpornosti čebel proti varozi

P. Rosenkranz je analiziral fiziološke, vedenjske in okoljske dejavnike, ki zmanjšujejo razmnoževanje varoe ter jo tako »prilagajajo« čebelarjem. Zmanjšana reprodukcija varoj je posledica temperature v čebeljem gnezdu, dobe stadija pokrite zalege, specifičnih dejavnikov hemolimfe ličink in je kot taka znamenje medsebojne prilagojenosti čebel in varoe. Še vedno ne vemo, kateri dražljaj pri varoi po njenem vstopu v čebeljo celico povzroči oogenezo (razvoj jajčec).

Čebele nadzirajo razvoj varoe tudi z obiranjem, dejavnim preganjanjem varoe in s čiščenjem okužene zalege. Te vedenjske lastnosti pa v populaciji domače čebele še niso dovolj utrjene, variabilnost lastnosti je še vedno zelo velika. Pričakujemo lahko pospešeno naravno selekcijo, usmerjeno v medsebojno prilagajanje domače čebele in varoe.

R. Buchler je opisal izvajanje projekta analize odpornosti čebel na varoo na hrvaškem otoku Unije. Ob koncu prvega leta so imeli velike izgube čebel, med posameznimi rodovi pa v stopnji okužbe z varoo ni bilo značilne razlike. Drugo leto poskusa so bili rezultati precej drugačni, to jesen pa je bil naravni odpad varoe izjemno majhen. Opazili so nekatere zelo zanimive razlike med posameznimi rodovi čebel, zlasti pri reprodukciji in pri deležu poškodovanih varoj.

V svojem prispevku (J. Poklukar) sem potrdil ugodno novico, da tudi v Sloveniji letos opažamo manjšo agresivnost varoe. Zmanjšanje je v neposredni povezavi z intenzivnim odstranjevanjem odmrle zalege pri čebelarjih, to pa smo ugotovili s terenskimi poskusom pri 23 čebeljih družinah v več ponovitvah. Za analizo tega smo uporabili pri nas na novo prilagojeno in razvito metodo hitrega zamrzovanja zalege z uporabo tekočega dusika. S tem smo izločili vpliv tujega vonja na čistilno reakcijo čebel, vsaka čebelja družina pa je čistila svojo lastno zalego.

J. Wilde je predstavil zanimivo dejstvo, da v Nepalu domače čebele (*A. mellifera*) ne umirajo zaradi varoze, ampak zaradi napadov drugega zajedavca, to je *Tropilaelaps clareae*. Čudno je, da kljub očitni navzočnosti varoe pri čebeljih družinah *Apis cerana* na bližnjih domačih čebelah po pravilu ni nobene varoe. Pravih vzrokov za to presenetljivo stanje ne poznamo.

(Nadaljevanje prihodnjic)

PREDLOGI ZA ODLIČJA Antona JANŠE, Petra Pavla GLAVARJA in Antona ŽNIDERŠIČA

Vodstva društev naj do 15. februarja 2001 na ČZS pošljejo predloge za odličja A. Janše I. stopnje ter za nagradi P. P. Glavarja in A. Žnideršiča. Predloge morajo pred občnim zborom ČZS obravnavati pristojne komisije in upravni odbor ČZS.

Pravilnik o odlikovanjih, priznanjih in nagradah je bil objavljen v Slovenskem čebelarju, št. 11/98, str. 311-313, **povsem nove obrazce** za prijavo kandidatov pa vam pošljemo brezplačno.

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME IN TRGOVINA

Na zalogi imamo velik izbor čebelarске opreme.

Pri gotovinskem nakupu čebelarске opreme v vrednosti več kot 5.000 SIT, priznamo čebelarjem z veljavno člansko izkaznico **4% popust**.

Logar

**NAROČENO BLAGO VAM LAHKO
ODPOŠLJEMO S PAKETNO POŠTO**

DELOVNI ČAS:

Vsak dan od 8. do 12. ure in od 15. do 18. ure,
ob sobotah od 9. do 12. ure.

V mesecu septembru je g. Zdešar med vsemi izpolnjenimi kuponi izžrebal dobitnika glavne nagrade

**g. Andreja Kečkeša, ki je prejel
4-satno točilo za med RSF**

LOGAR TRADE, čebelarstvo, proizvodnja in trgovina, d.o.o.

Zupanova 1, 4208 Šenčur, tel.: 04 25 19 410, faks: 04 25 19 415

e-pošta: logar-trade@siol.net

PODJETJE METALIC, d.o.o. **Šmartinska 252, 1260 Ljubljana-Polje**

Podjetje **METALIC, d.o.o.**, vam ponuja izjemno uspešno napravo **EKO FOG 2003** z bencinskim agregatom ter dozatorje s stolom, za katere lahko kot pogonsko sredstvo uporabijo vse vrste elektroagregatov. Napravi sta namenjeni zatiranju varoe pri čebelah. Za obe napravi so na voljo tudi zaščitne šobe za dozator. Društva imajo možnost nakupa omenjenih naprav z občinskimi subvencijami, za pridobitev katerih izdamo strokovno mnenje veterinarske službe. Napravi si je mogoče tudi izposoditi.

Za vse potrebne informacije smo vam na voljo od ponedeljka do petka od 7. do 20. ure, med sezono pa tudi ob sobotah in nedeljah na tel. številkah: 01/52 92 246, 01/52 93 436, GSM: 041/718 743.

SEZNAM TRGOVIN, V KATERIH SO ČEBELARJI – IMETNIKI ČLANSKE IZKAZNICE – DECEMBRA UPRAVIČENI DO POSEBNIH POPUSTOV PRI NAKUPIH

Ker se je Čebelarstva zveza Slovenije odpovedala dohodku od reklam, ki jih objavljamo v reviji Slovenski čebelar, v korist čebelarjev članov, lahko vsi člani društev, ki prejemajo revijo Slovenski čebelar, pri nakupih s posebno člansko kartico v čebelarskih in drugih trgovinah uveljavljajo do 10-odstotne popuste. ČZS je doslej sklenila pogodbe z osmimi podjetji, prizadevali pa si bomo, da jih bo vsako leto več. Tako bodo čebelarji, imetniki članske kartice, dobili ob nakupih s popusti delno ali v celoti povrnjeno članarino ČZS.

Vse čebelarje in predvsem vodstva društev prosimo, da s to ugodnostjo, ki jo ČZS ponuja svojim članom, seznanijo vse nečlane in »družinske člane«.

TRGOVINE S POPUSTI V MESECU DECEMBRU:

1. APIS M & D, d.o.o., Čuža 7, VRHNIKA, daje imetnikom veljavne članske kartice 4-odstotni popust pri nakupu in gotovinskem plačilu čebelarstva opreme v vrednosti več kot 5.000 SIT le na sedežu podjetja.
2. ČEBELARSKA ZADRUGA NEKTAR, Novo Polje c. XI/17, Novo Polje, daje imetnikom veljavne članske kartice 5-odstotni popust pri nakupu v vrednosti več kot 5.000 SIT za vse prodajne artikle.
3. ČEBELARSKA ZVEZA MARIBOR, Tyrševa ul. 26, Maribor, daje imetnikom veljavne članske kartice 5-odstotni popust pri nakupu čebelarstva opreme in drobnega pribora v vrednosti od 5.000 do 10.000 SIT in 10-odstotni popust pri nakupih v vrednosti več kot 10.001 SIT.
4. LOGAR TRADE, čebelarstvo, proizvodnja in trgovina d.o.o., Zupanova 1, 4208 Šenčur, daje imetnikom veljavne članske kartice 4-odstotni popust pri gotovinskem plačilu čebelarstva opreme v vrednosti več kot 5.001 SIT le na sedežu podjetja.
5. MEDEX INTERNATIONAL, d.d., Linhartova 49a, LJUBLJANA, daje imetnikom veljavne članske kartice 5-odstotni popust pri nakupu čebelarstva opreme v vrednosti do 9.999 SIT in 10-odstotni popust pri nakupih v vrednosti več kot 10.000 SIT.
6. RIHAR JOŽE, s. p., čebelarstvo in izdelava čebelarstva opreme, Gabrje 42, DOBROVA, daje imetnikom veljavne članske kartice 4-odstotni popust pri nakupu v vrednosti več kot 5.000 SIT.
7. VELETRGOVINA VEMA eksport – import d.d., Tržaška cesta 65, MARIBOR, daje imetnikom veljavne članske kartice 5-odstotni popust za nakup v vrednosti od 5.000 do 10.000 SIT in 10-odstotni popust za nakupe v vrednosti več kot 10.001 SIT v prodajnih enotah Cash & Carry v trgovskem centru BDC, Tržaška 65, Maribor, na oddelkih čebelarstva embalaže, gostinske in trgovske opreme, trgovine s tekstilom in galanterijo in na oddelku Deteljica – darilni bazar.
8. ŠTAJERSKA ČEBELARSKA ZADRUGA CELJE – Prodajalna Čebelarna, Gosposka 3, 3000 Celje, daje imetnikom veljavne članske kartice 3-odstotni popust pri nakupu reprovizije v vrednosti več kot 5.001 SIT in 5-odstotni popust pri nakupu v vrednosti več kot 20.000 SIT.

Čebelarstva zveza Slovenije

Ugodno – kozarci za med

Firma

STENKO d.o.o.

Špruha 3 – TRZIN – ☎ 01 562 17 23

Čebelarjem ponujamo steklene kozarce po ugodnih cenah, 720 ml (grlo Ø 82 mm) po 25 SIT/kos, 370 ml (grlo Ø 66 mm) po 21 SIT/kos, pokrove, zlato lakirane, 0,82 mm po 11 SIT/kos in 0,66 mm po 9 SIT/kos.

Cene so brez DDV, po dogovoru naročeno blago tudi dostavimo.

OBJAVA PRAVIL ČEBELARSKE ZVEZE SLOVENIJE

Pristojni državni organ Republike Slovenije, to je Upravna enota Ljubljana, Sektor za upravne notranje zadeve, je 17. 10. 2000 izdal odločbo, s katero je ugotovil, da so pravila ČZS v skladu z določili zakona o društvih, in vpisal spremembo pravil ČZS, ki jih je 13. 5. 2000 soglasno sprejel občni zbor ČZS, v register društev. Objavljamo lektoriran čistopis pravil s poudarjenimi določbami, ki se razlikujejo od pravil ČZS iz leta 1998.

PRAVILA ČEBELARSKE ZVEZE SLOVENIJE

SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

Čebelarstva zveza Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Zveza) je društvena, neprofitna strokovna organizacija, ki so jo ustanovila čebelarska društva za uresničevanje skupnih interesov.

2. člen

Zveza je pravna oseba zasebnega prava. Predstavlja, zastopa jo predsednik Zveze.

3. člen

Sedež Zveze je v Ljubljani, Cankarjeva 3/II, deluje pa na območju Republike Slovenije.

4. člen

Zveza ima svoj pečat okrogle oblike s premerom 3 cm in s čebelo v sredini. Ob robu je napis "Čebelarstva zveza Slovenije".

5. člen

Zveza se lahko včlani v domače in mednarodne strokovne in nevladne organizacije.

6. člen

Delo Zveze je javno. Za zagotovitev javnosti dela je odgovoren predsednik Zveze. Zveza obvešča o svojem delu javnost:

- z objavljanjem vabil in povzetkov zapisnikov v mesečnem glasilu Slovenski čebelar,
- tako, da so zapisniki vseh organov Zveze na voljo predstavnikom vseh članov,
- tako, da so seje organov Zveze javne in so nanje objavljene novinarji ter druge osebe, ki izkažejo tak interes,
- prek drugih sredstev javnega obveščanja.

7. člen

Zveza podeljuje odlikovanja, priznanja in častne nazive v skladu s Pravilnikom o podeljevanju odlikovanj, priznanj in častnih nazivov.

NAMEN IN CILJI ZVEZE

8. člen

Zveza ima naslednje namene in cilje.

Povezuje čebelarska društva in območne čebelarske zveze (v nadaljnjem besedilu: člani Zveze) v vsestransko učinkovito organizacijo, z namenom da:

- sodeluje z državnimi organi in organizacijami pri načrtovanju kratkoročne in dolgoročne kmetijske politike na področju čebelarstva,

- seznanja širšo javnost s pomenom čebelarstva in čebeljih pridelkov,

- se povezuje s sorodnimi društvenimi in nevladnimi organizacijami,

- utrjuje pripadnost čebelarjev društveni organizaciji in čebelarstvu kot delu pomembne kmetijske panoge,

- utrjuje čebelarsko etiko,

- zaslužnim čebelarjem, članom in drugim fizičnim ter pravnim osebam zunaj čebelarstva podeljuje priznanja, odličja in nagrade.

Izobražuje, usposablja in informira čebelarje, čebelarska društva in preostalo zainteresirano javnost, z namenom da:

- izboljšajo svojo strokovno in delovno čebelarsko znanje in spretnosti,

- bodo znali bolje izrabljati čebelje paše in tako omogočali oprasitev žukocvetnih rastlin,

- bodo pri čebelarjenju uporabljali sodobno tehnologijo,

- bodo sposobni gojiti zdrave čebele,

- bodo skrbeli za neoporečnost vseh čebeljih pridelkov,

- bodo tako čebelarji kot nečebelarji kar najbolje ohranjali in izboljševali čisto naravno okolje kot življenjski prostor čebel,

- bodo tudi nečebelarji ustrezno seznanjeni z nujnostjo sožitja s čebelami v naravnem okolju ter s prehransko vrednostjo in koristnostjo zdravih čebeljih pridelkov;

- bodo sodelovali z domačimi in tujimi izobraževalnimi in raziskovalnimi organizacijami za napredek čebelarstva.

Pospešuje pridelavo, predelavo in porabo čebeljih pridelkov:

- seznanja porabnike z blagodejnimi sestavinami čebeljih pridelkov,

- z znaki razlikovanja in regionalizacijo pridelave uvaža prepoznavnost slovenskega medu na trgu,

- organizira in spodbuja širjenje čebeljih paš, sodeluje pri organizaciji opazovanja, napovedovanja in smotrne izrabe čebeljih paš,

- sodeluje ali organizira selekcijo in vzrejo pasemsko čiste, zdrave in čim bolj donosne kranjske čebele,

- sodeluje z organizacijami pri oskrbi ali sama oskrbuje čebelarje, ki pri članih Zveze plačujejo enotno ali znižano članarino, s čebelarskim repromaterialom, krmnim sladkorjem ter sredstvi za preprečevanje in zatiranje čebeljih bolezni,

– spodbuja občane, predvsem mladino, za čebelarjenje in vključevanje v čebelarstva društva.

9. člen

Zveza uresničuje svoje cilje, s tem da:

- sodeluje s člani Zveze pri reševanju splošnih in posebnih problemov, ki zadevajo njihovo članstvo in čebelarstvo kot kmetijsko panogo,
- pristojnim ministrstvom, pospeševalnim in znanstveno-raziskovalnim organizacijam daje pobude in skupaj z njimi sooblikuje programe za izboljšanje razmer pri čebelarjenju,
- prireja posvetovalna in informativna srečanja čebelarjev svojih članov za izboljšanje učinkovitosti društvene organiziranosti,
- prireja predavanja in tečaje za članstvo ter posvetovanja, sejme, razstave in tiskovne ter posebne problemske konference za članstvo in širšo javnost, kadar želi le-to strokovno izobraževati ali informirati,
- vzgaja čebelarje, ki so včlanjeni v čebelarstva društva in čebelarski naraščaja,
- v skladu s predpisi organizira ali sodeluje pri organizaciji izobraževanja čebelarjev,
- sodeluje z drugimi društvenimi in nevladnimi organizacijami pri sestavljanju programov skupnega interesa,
- v skladu s predpisi opravlja založniško dejavnost za potrebe članstva in izdaja mesečno revijo Slovenski čebelar,
- za izobraževanje čebelarjev ima strokovno čebelarsko knjižnico, ki jo sproti dopolnjuje in posodablja,
- sodeluje z muzejskimi ustanovami pri ohranjanju čebelarske dediščine,
- daje pobude za znanstveno, raziskovalno in selekcijsko delo v čebelarstvu;
- daje pobude in sodeluje pri pripravi predpisov za izboljšanje zdravstvenega varstva čebel in čebeljih pridelkov,
- daje pobude za koordinirano in učinkovito zatiranje čebeljih škodljivcev in boleznih čebel,
- sodeluje z organizacijami, ki oskrbujejo čebelarje ali oskrbuje čebelarje svojih članov s čebelarskimi potrebščinami, krmnim sladkorjem, embalažo, reklamnim materialom, sredstvi za preprečevanje in zatiranje čebeljih boleznih itd.,
- daje pobude za ustanavljanje in posodabljanje plemenitih postaj ali jih sama ustanavlja,
- v skladu s podizvajalsko pogodbo organizira in vodi opazovalno-napovedovalno službo medenja,
- daje pobude za oblikovanje in zakonsko varstvo čistopasemske kranjice ter zaprtih območij za vzrejo čebel čiste kranjske pasme,
- daje pobude in sodeluje pri načrtovanju razmnoževanja medovitega rastlinja in varovanju naravnega okolja,
- daje pobude in ponuja pomoč pri urejanju prevozov na čebelje pašne,
- pripravlja programe in organizira ter izvaja reklamne akcije (sejmi, razstave, pakušine in ocenjevanje kakovosti čebeljih pridelkov ...) za povečanje porabe čebeljih pridelkov,
- poziva čebelarje, da dosledno uresničujejo in upoštevajo poslovno moralno in čebelarsko etiko,
- daje pobude in pripravlja predloge za usklajevanje in

spreminjanje zakonov in podzakonskih predpisov na področju čebelarstva,

- bedi nad varstvom materialnih in drugih interesov čebelarjev, ki so z enotno ali znižano članarino povezani v članih Zveze,
- kot dober gospodar ravna s premoženjem in pravicami Zveze,
- ustanavlja gospodarske družbe s področja čebelarstva,
- s prostovoljnimi prispevki in dotacijami fizičnih ali pravnih oseb zbira namenska sredstva in ustanavlja sklade za pospeševanje čebelarstva,
- zaslužnim fizičnim in pravnim osebam v čebelarskih vrstah in zunaj njih podeljuje priznanja, odlikovanja in nagrade,
- izvaja tudi druge naloge in dejavnosti, ki niso navedene v tem členu, vendar smiselno izhajajo iz določil teh pravil.

10. člen

Član Zveze lahko postane čebelarsko društvo ali območna čebelarska zveza, ki je registrirana po določilih zakona o društvih, če s pisno pristopno izjavo najvišjega organa društva zahteva včlanitev v Zvezo.

Evidenčni član Zveze lahko postane tudi strokovno čebelarsko društvo, klub, območna ali druga čebelarska zveza, v katero so včlanjeni čebelarji, ki že plačujejo enotno članarino pri enem od članov Zveze.

O vstopu novega člana sklepa in sklep razglasi upravni odbor Zveze.

11. člen

Pravice članov Zveze so:

- prek predstavnikov voliti in biti voljen v organe Zveze,
- s predlogi in pobudami usmerjati delo organov Zveze.

Dolžnosti članov Zveze so:

- upoštevati pravila, odločitve in sklepe organov Zveze,
- uresničevati program dela Zveze,
- redno plačevati članarino in druge obveznosti, ki jih določi Zveza.

12. člen

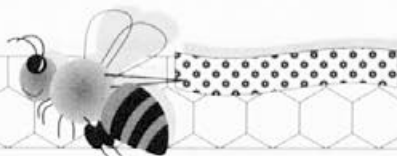
Članarino Zveze plačujejo člani Zveze (v nadaljnjem besedilu: društva ali območne zveze) glede na število včlanjenih čebelarjev na način in v višini, ki jo določi upravni odbor Zveze. Evidenčni člani Zveze ne plačujejo članarine.

Upravni odbor Zveze pred začetkom koledarskega leta določi višino enotne in znižane članarine, ki so jo člani Zveze za svoje čebelarje dolžni nakazati Zvezi.

V enotno članarino, ki jo plačuje vsak čebelar, včlanjen v društvo, je všteta tudi naročnina za strokovno mesečno glasilo Slovenski čebelar.

Znižano članarino, brez pravice prejemanja glasila Slovenski čebelar, plačuje družinski član čebelarja iz skupnega gospodinjstva, v katerem eden že plačuje enotno članarino. Do znižane članarine s pravico prejemanja mesečnega glasila Slovenski čebelar je upravičen čebelar, starejši od 80 let.

V Zvezo se lahko včlanijo le tista društva in območne čebelarske zveze, ki za svoje čebelarje organizirano plačujejo enotno in znižano članarino, z izjemo evidenčnih članov Zveze, ki članarine ne plačujejo.

PRODAM vse vrste slovenskih medov – rinfuza ali v kozarcih, inf. ☎ **041 575 917**.

PRODAM večjo količino voska, propolisa in temni primorski med; cena po dogovoru, inf. ☎ **05 628 11 33**.

PRODAM gozdni med, inf. ☎ **01 568 65 20**.

PRODAM zdrave, močne čebelje družine zaradi nenadne smrti čebelarja. Čebele so nahranjene, pripravljene za zimo in bodo naprodaj marca 2001. Inf. ☎ **04 236 00 00** ali Vehovec, Stošičeva 3, Kranj.

KUPIM točilo na električni pogon in prazne ali naseljene AŽ 10 S, inf. ☎ **05 714 25 34**.

PRODAM 21 AŽ devetsatarjev, od tega osem naseljenih z močnimi družinami, inf. ☎ **03 586 56 50** ali GSM **041 279 511**.

PRODAM letnike Čebelarja od 1986 do vključno 2000, satnice in tristo kozarcev za med. Inf. ☎ **02 251 44 15**.

PRODAM točilo za med za 4 S brez motorja. Inf. ☎ **02 618 10 24**.

JOŽE RIHAR s.p.

Čebelarstvo in izdelava čebelarске opreme

- Izdelujemo žične matične rešetke za vse vrste panjev, čebelarске lopatke, plastične odtočne pipe, lovilce rojev (lesice).
- Meljemo sladkor in izdelujemo sladkorne pogače po konkurenčnih cenah – prepričajte se!
- Pri nas dobite žico za žičenje, satnike (rogličene), testne mreže za lovljenje varoj, plastične razmike ...
- Izdelujemo satnice in kuhamo voščine.
- **Plastična razstojšča za AŽ panje.**

Prepričajte se o kakovosti in ugodnih cenah naših izdelkov. Čebelarška društva obveščamo, da po dogovoru lahko pridemo tudi k njim in jim ponudimo naše izdelke in storitve.

JOŽE RIHAR, Gabrje 42

1356 Dobrova – tel./faks: 01/364 11 06, GSM 041 752 352

ŠTAJERSKA ČEBELARSKA ZADRUGA CELJE, z.o.o.

Prodajalna »ČEBELARNA«

3000 CELJE, Gosposka 3

Tel.: (03) 544 17 23

V trgovini lahko dobite ves čebelarški repromaterial:

- **panje, opremo, pribor, zaščitno opremo, hrano za čebele.**

Odkupujemo vse čebelje pridelke po ugodnih cenah.

Trgovina je odprta ob ponedeljkih, torkih, četrkih in petkih od 8.–15. ure, ob sredah pa od 9.–12. in od 15.–18. ure. Odprta je tudi vsako prvo soboto v mesecu od 8.–12. ure.

Se priporočamo!

RAKOVEC
GUNCELJSKA 28a
1210 LJUBLJANA ŠENTVID

Telefon/faks: (01) 512 46 77

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME

IZDELUJEMO:

- točila za med na ročni ali električni pogon
- kadilnike
- lovilce rojev AŽ, LR, smukalce cvetnega prahu 330/280, matičnice
- cedila za med – enojna in dvojna
- posode za med 30, 50, 80 l
- posode in stojala za odkrivanje satja
- čebelarški pribor (vilice, univerzalne klešče, klešče za satnike, matične klešče)
- opremo za pranje (razstojišča AŽ 5 do 15 – nosilce matičnih rešetk, matične rešetke)
- matične rešetke haneman – LR sponke – zapahe – žico za žičenje satnikov.

NOVO! SMUKALCI ZA CVETNI PRAH

Cene so konkurenčne, se priporočamo!

Opravičilo bralcem!

Opravičujemo se bralkam in bralcem SLOVENSKEGA ČEBELARJA, ker je enajsta številka zaradi tehničnih težav v tiskarni izšla z zamudo.

Uredništvo SLOVENSKEGA ČEBELARJA in Tiskarna TONE TOMŠIČ

Časopis Slovenski čebelar je ustanovilo -Slovensko čebelarско društvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko- leta 1898. Izdaja ga Čebelarška zveza Slovenije, Cankarjeva 3, 1000 Ljubljana.

Tel.: tajništvo (01) 421 79 40, uredništvo: (01) 421 79 45 (Janez Mihelič, GSM: 040/209 004), faks: (01) 426 13 35, e-pošta: cebelarska.zveza.slo@siol.net.

Izdajateljski svet: Lojze Peterle, Marjan Debelak, dipl. inž. arh., Janez Mihelič, univ. dipl. biol., dr. Jože Šnajder, dr. Janez Poklukar in dr. Aleš Gregorc.

Uredniški odbor: Janez Mihelič, univ. dipl. biol., Jože Babnik, inž. agr., dr. Jurij Senegačnik, doc. dr. Janez Poklukar, mag. Mira Jenko - Rogelj, Marjan Debelak, univ. dipl. inž. arh., in dr. Aleš Gregorc.

Glavni in odgovorni urednik: Janez Mihelič, univ. dipl. biol., lektorica: Nuša Radinja, prof.

Letna naročnina za leto 2000 za nečlane je 6.600,00 SIT. Posamezna številka stane 500 SIT za člane oz. 600 SIT za nečlane skupaj z 8 % DDV. Članarina, skupaj z naročnino za Slovenski čebelar, je 5.500 SIT. Člani lahko objavijo en brezplačen oglas (20 besed) na leto, nadaljnja beseda je 50 SIT.

Reklamni oglasi: Cela barvna stran na ovitku 100.000 SIT, v sredini 60.000 SIT, pol strani 30.000 SIT, četrt strani 14.000 SIT. Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo je 10%, za 6- do 10-kratno objavo 20%, za celoletno objavo 30%.

Splošni oglasi po 50 SIT za besedo, enako tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 40 besed.

Številka žiroračuna pri APP v Ljubljani je: 50100-678-48636, davčna številka: 81079435.

Priprava za tisk: Prepress d.o.o., Ljubljana, tisk: Tiskarna Tone Tomšič d.d., Ljubljana.

Oblikovanje naslovnice: Boštjan Debelak, dipl. inž. arh.

DARILNI PROGRAM

NOVO

Plastični medvedki za med, praktični, za večkratno uporabo!

Velika izbira darilnih dodatkov v C&C Embalaži in v darilnem bazarju DETELJICA.

DARILNI BAZAR
DETELJICA

Frakelj s čebelico 160 SIT
Kozarec 1 dcl 200 SIT
Kozarec 2 dcl 200 SIT

Pri nakupu nad 5.000 SIT
velja 5% popust pri
nakupu nad 10.000,00 SIT
pa velja 10% popust.

Primeri različnih darilnih paketov

V zalogi imamo več kot: 40 vrst stekleničk in steklenic, 12 vrst kozarcev in 16 vrst pokrovov za kozarce (43 mm, 53 mm, 63 mm, 66 mm, 82 mm)

Barvno tiskanje manjših količin etiket za med, propolis, cvetni prah, po ugodnih cenah.

VELETRGOVINA
VEMA

Tržaška 65, 2000 Maribor

Telefon: 02/320-64-52
Faks: 02/332-62-71
e-mail: vema@siol.net

Delovni čas:

pon. - pet.: 8^h - 19^h
sobota: 9^h - 12^h

SPOŠTOVANI ČEBELARJI

Za splošen napredek čebelarstva, posodabljanje čebelarstva opreme in izboljševanje ponudbe, za boljše trženje in informiranje čebelarjev – članov ČZS Vam Medex daje možnost nakupa čebelarstva opreme

S POPUSTOM od 5 do 10 %

5% popust velja pri nakupu čebelarstva opreme v vrednosti do 9.999 SIT,

10% popust pa velja pri nakupu v vrednosti več kot 10.000 SIT.

Uveljavljanje popusta bo možno le ob predložitvi veljavne članske kartice.

Pričakujemo Vas v Medexovi prodajalni na Linhartovi 49/a

od ponedeljka do petka, od 7.30 do 14.30 ure.

Hkrati Vas obveščamo, da imate kot člani ČZS možnost naročanja čebelarstva opreme **po povzetju**.

Naročeno blago Vam bomo dostavili **s paketno pošto**.

Stroške poštnine poravnava naročnik ob prevzemu.

medex

international, d.d.
linhartova 49/a
ljubljana, slovenija

živeti z naravo